



Стратегія сталого розвитку України - 2030

Human Rights
Productivity
Rule Of Law
Renewable Resources
Scientific Research
E Government
Inclusive Education
Development
Transport
Information And Cultural Space
Health Care
Economic Activity
Security
Infrastructure
International Cooperation
Regional Development
Justice
De-occupation
Performance
Efficiency
Sectoral Development
Investment
Strategy
Protection Of Rights
Governance
Ecology
Energy Saving
Law And Order
National Interests
Energy Efficiency
Modernization
Equal Opportunities

Ukraine Development 2030

«Стратегія сталого розвитку України-2030»

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

С. В. Полтавець, т. в. о. директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, старш. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

М. Б. Кушнарєва, наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. філос. наук,
Л. М. Степченко, молод. наук. співроб. інформаційно-аналітичного
відділу Фонду Президентів України

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

Л. Г. Дем'яненко, старш. наук. співроб., О. М. Бойко, мол. наук. співроб.,
Л. І. Кукоба, мол. наук. співроб.

Заснований у 2020 р.

Виходить двічі на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fru@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2020

«Стратегія сталого розвитку України-2030»

Випуск 17

(огляд матеріалів ЗМІ за 18 грудня 2020 р. – 14 січня 2021 р.)

Зміст

Головні новини	4
Аналітичний коментар із онлайн-ЗМІ.....	5
Державний бюджет-2021: основні положення, проблеми та оцінки експертів	5
Огляд зарубіжних ЗМІ	13
Реалізація ініціатив у межах «Стратегії сталого розвитку-2030»	17
Офіційна інформація.....	17
Загальна концепція реформування та її реалізація	20
Дерегуляція та розвиток підприємництва	22
Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності	25
Програма розвитку українського експорту.....	26
Реформа системи національної безпеки та оборони	27
Земельна реформа	28
Децентралізація та реформа державного управління.....	29
Реформа освіти та науки.....	30
Реформа охорони здоров'я.....	33
«Велике будівництво»	34
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій	35
Новини із соціальних мереж.....	37
Експертний погляд.....	41
Тимчасово окуповані території, учасники бойових дій та тимчасово переміщені особи....	62
Офіційна інформація.....	62
Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України	62
Проекти з відновлення регіону	63
Опікування населенням тимчасово окупованих територій	65
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій	65
Новини із соціальних мереж.....	69
Експертний погляд.....	72
Прогнози.....	74
Інфографіка	77

Головні новини

Протягом тижнів з 18 грудня 2020 р. до 14 січня 2021 р. сталися такі найголовніші події:

[Прем'єр-міністр Денис Шмигаль Денис Шмигаль поінформував, що доходи бюджету 2020 року перевищили план.](#)

Збільшення доходів бюджету вдалося досягти без підвищення податкового навантаження на бізнес. У жовтні–листопаді почалося відновлення експорту, а в листопаді – відновлення промисловості.

[Президент України Володимир Зеленський підписав Закон «Про Державний бюджет України на 2021 рік», ухвалений Парламентом 15 грудня.](#)

Доходи державного бюджету на 2021 рік передбачено у сумі 1 трлн 84 млрд 34 млн 307 тис. грн. Видатки – 1 трлн 320 млрд 152 млн 623 тис. грн.

[У наступному році на медицину в Державному бюджеті загалом виділено рекордні 163 млрд грн.](#)

Це на 41 % більше, ніж у 2020 р.

[355 тисяч людей уже отримали одноразову матеріальну виплату для ФОПів, чия діяльність зазнали збитків під час пандемії.](#)

Загальна сума виплачених коштів – 2,8 млрд грн. Загалом для виплат передбачені видатки у розмірі 8,3 млрд грн.

[Завершено будівництво повітряної лінії електропередачі 750 кВ Запорізька АЕС – підстанція «Каховська».](#)

Тепер Запорізька атомна електростанція зможе постачати більше електроенергії, а це вкрай важливий крок у реалізації Енергетичної стратегії України до 2035 р.

[Кабінет Міністрів України затвердив постанову про виділення Міністерству охорони здоров'я 1,3 млрд грн з Фонду боротьби з COVID-19 для закупівлі вакцин та забезпечення імунопрофілактики населення проти коронавірусу.](#)

[Програма Президента «Велике будівництво» в частині 100/100/100 повністю виконана.](#)

Слідом за школами та спортивними об'єктами, будівельні роботи закінчені у 100 дитячих садочках по всій країні.

Аналітичний коментар із онлайн-ЗМІ

Лена Кукоба,
мол. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ

Державний бюджет-2021: основні положення, проблеми та оцінки експертів

25 грудня 2020 року Президент України Володимир Зеленський підписав Закон «Про Державний бюджет України на 2021 рік», який Верховна Рада ухвалила 15 грудня.

Згідно з документом, доходи державного бюджету на 2021 р. становлять 1 трлн 84 млрд 34 млн 307 тис. грн. Видатки держбюджету на 2021 р. передбачені в сумі 1 трлн 320 млрд 152 млн 623 тис. грн. Граничний обсяг дефіциту Державного бюджету України визначено в сумі 246 млрд 635 млн 500 тис. грн.

У Держбюджеті-2021 на охорону здоров'я передбачено майже 160 млрд грн, на розвиток освіти і науки буде спрямовано майже 170 млрд грн. Видатки на національну безпеку та оборону передбачені в обсязі 267 млрд грн, або 5,93 % ВВП. З 1 січня 2021 р. розмір мінімальної заробітної плати зросте до 6 тис. грн, а з 1 грудня – до 6,5 тис. грн з відповідним переглядом видатків на оплату праці працівників бюджетної сфери ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Разом з тим, на боротьбу з пандемією наступного року виділять 19,4 млрд грн, з яких: 15,8 млрд грн – програма медичних гарантій; 2,6 млрд грн – закупівля вакцин; 1 млрд грн – запобігання поширенню COVID-19 у школах. Крім того, планується створення окремого спеціального фонду для протидії COVID-19 ([Левый берег](#)).

Законом установлено, що у 2021 р. прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць із 1 січня 2021 р. – 2189 грн, з 1 липня – 2294 грн, з 1 грудня – 2393 грн.

Також передбачено індексацію пенсій та доплат для пенсіонерів віком старше 75, підвищення зарплат лікарям на 30 % та вчителям – на 26 %.

Видатки на Офіс Президента, які викликали суперечки, між першим і другим читанням скоротили на 273 млн грн. З пенсійного фонду забрали 8 млрд, з освіти між першим і другим читанням урізали понад 4 млрд. Також бюджет підвищує податки для ФОП. Зарплати службовцям ЗСУ не піднімають. Зарплати вчителям планують підвищити так: учителі без категорії (після університету) будуть отримувати 9511 (нині понад 7000), учителі вищої категорії на сьогодні отримують 10 600, будуть – 13 400.

Під час розгляду проекту держбюджету в парламенті міністр фінансів Сергій Марченко заявив: «Ми продовжуємо рухатися в рамках співпраці з МВФ. У цілому параметри бюджету-2021 збігаються з оцінками фахівців фонду, це свідчить про те, що ми рухаємося в правильному напрямку. Для нас було важливо зберегти визначені Президентом і урядом пріоритети, які були підтримані народними депутатами, і при цьому знизити рівень дефіциту бюджету, дотримуючись принципів збалансованості та реалістичності» ([УНІАН](#)). За словами глави Мінфіну, у результаті дефіцит держбюджету зменшився з 6 % до 5,5 %, склавши 246,6 млрд грн, таким чином, дефіцит бюджету між першим і другим читанням був зменшений на 23,7 млрд грн. Також С. Марченко зазначив, що в середньостроковій перспективі планується поступово скорочувати дефіцит бюджету: до 4–4,5 % ВВП у 2022 р. та до 3–3,5 % у –2023 р. ([УНІАН](#)).

Але водночас, під час розгляду бюджету в сесійній залі Верховної Ради, йому довелося зазнати немало критики. Народний депутат від ЄС Олексій Гончарук охарактеризував його так: «Зважаючи на проект бюджету, можна сказати, що “під ялинку” нам вирішили підкласти свиню! Це бюджет не на рік, а лише на один квартал: “95-й квартал”. Між першим і другим читанням внесли низку змін, але не на користь освіти, культури, медицини та місцевого самоврядування. Тільки уявіть: міністр охорони здоров'я закликає депутатів не голосувати за цей бюджет! Бо там не враховані необхідні видатки на медицину. А що ж залишили? Захмарну цифру на Офіс Президента; збільшення фінансування на Офіс Генпрокурора та на Державне бюро розслідувань. Це бюджет брехні і нахабства, абсолютно нереалістичний до виконання» ([Радіо Свобода](#)).

А депутат від фракції «Голос» Ярослав Железняк, у свою чергу, про бюджет сказав: «На відміну від політичних обіцянок, бюджет – це конкретні цифри. І вони відображають реальну політику влади. Цей бюджет я можу назвати “космічним”. Тому що в ньому є чорна діра – 240 мільярдів (гривень) дефіциту. Це ті гроші, які ми з вами будемо віддавати. За рахунок податків, невипланих пенсій, невиконаних інфраструктурних проєктів. Його не можна назвати бюджетом медицини. Тому що міністр охорони здоров'я, хоч і віртуальний (посадовець не прийшов на ухвалення бюджету. – Ред.), закликає не голосувати за цей бюджет. Його не можна назвати бюджетом соціальної підтримки. Бо з Пенсійного фонду забирається 8,5 мільярдів. Це такий креативний підхід до самоізоляції пенсіонерів, бо в них не буде банально грошей, щоб піти в магазин!» ([Радіо Свобода](#)).

Як виявилось, проєкт державного бюджету на 2021 р. та його затвердження зазнали нищівної критики та неоднозначних оцінок як під час розгляду, так і після прийняття.

Так, депутат партії «Слуга народу» Анна Пуртова називає такі позитивні положення бюджету: збільшення доходів до бюджету; ріст показників податку на додану вартість (ПДВ). Це один з ключових податків, за якими планується збільшення податкових надходжень; зменшення

дефіциту держбюджету; Держбюджет-2021 був побудований на ряді пріоритетів. Ними стали такі ключові галузі бюджетної сфери: охорона здоров'я; освіта; культура; фінансування державних інвестиційних проєктів ([Левый берег](#)).

Голова Нацбанку К. Шевченко не погодився з прописаним у бюджеті прибутком НБУ: «У нас є коментарі щодо закону (“Про державний бюджет України на 2021 рік”. – Ред.). (...) По-перше, це розрахунок перевищення доходів Національного банку над видатками. Згідно з прогнозом Національного банку, ця сума буде (за підсумками 2020 р. – Ред.) на рівні 21,6 мільярда гривень. В законі стоїть 33. Це звичайна арифметика – доходи, видатки». За його словами, в бюджеті на наступний рік НБУ бачить ризик ефекту так званого фіскального витіснення: «Обсяги запозичень, які закладено в закон, тільки на внутрішньому ринку – 497 мільярдів гривень... Загальна ліквідність банківської системи, в залежності від дня, становить 160–170 мільярдів. Щоб запозичити таку величезну суму, треба сподіватись на те, що всі борги, які держава має повернути у 2021 р. на внутрішньому ринку, будуть перекладені в нові – так званий “роловер”. З нашої точки зору, припущення, що 100 % боргів знову вкладуть в ОВДП, досить оптимістичне» ([Укрінформ](#)).

Голова Політичної партії «Національна платформа» Катерина Одарченко щодо бюджету вважає: «Дійсно, ряд закладених значень на наступний рік вселяють якщо не справжній оптимізм, то привід для надії. Це, в першу чергу, і рекордні доходи державного бюджету, які становитимуть 1,071 трлн грн, і зростання мінімальної зарплати до 6500 грн, і очікуване зростання ВВП до 4,6 %. При цьому дефіцит бюджету 2021 р. буде на високому рівні (6 % ВВП), але все ж менше ніж у 2020 р. (7,5 % ВВП). На перший погляд, усе добре, економіка росте, зарплати ростуть, борги падають. Але чи все йде таким чином, як викладено на папері? Заплановане зростання доходів бюджету на 2021 р. становитиме 9,4 %. За рахунок чого? (...)» ([Левый берег](#)). Аналогічне питання ставилось на розгляд не тільки посадовцями, а й експертами.

Директор Інституту соціально-економічної трансформації І. Несходовський із цього приводу відзначив: «На мою думку, основні проблеми цього бюджету – це завищені доходи. Саме за результатами першого кварталу, за півріччя, ми побачимо, які реальні доходи зможе отримувати кошторис від сплати податків. І ось, виходячи із цього показника, можливо, переглянуть окремі статті». А деякі статті видатків він назвав невинувато збільшеними ([Слово і Діло](#)).

Щодо додаткових коштів, то слід також зазначити, їх до бюджету (7,5 млрд) планується залучити з продажу ліцензій на азартні ігри. Також великі плани в уряді щодо зростання доходів від ПДВ на 6,4 млрд внаслідок «підвищення ефективності адміністрування та ліквідації схем», підвищення на 4,2 млрд дивідендів держпідприємств, що вилучаються в держбюджет, та ввізного мита на 2,4 млрд. План надходжень від приватизації закладений у

сумі 12 млрд грн, але практика попередніх років показала, що ця цифра зазвичай надто завищена, і її закладають у кожен бюджет, аби намалювати віртуальні доходи ([Главком](#)).

Крім того, розглядаючи це питання, Катерина Одарченко називає такі статті прибутків, як зазначена вище боротьба з ПДВ схемами, збільшення надходжень від акцизу і ренти, підвищення екологічного податку, збільшення суми утримуваних податків працівників. Тут вона зазначає, що сума утримуваних податків збільшується на 30 %. Частина з них – це податок на доходи фізичних осіб, який є другою за величиною дохідною статтею бюджету. Напевно, 30 % зростання закладений на той випадок, якщо ПДВ не вийде. Чим буде компенсувати зростання зарплат і податків бізнес в умовах вкрай низької купівельної спроможності, а також періодичних «локдаунів» у різних формах – невідомо ([Левый берег](#)).

Виконавчий директор аналітичного центру CASE-Україна Дмитро Боярчук, у свою чергу, щодо доходів і видатків вважає, що в редакції бюджету до другого читання зросли доходи і видатки на 20 млрд грн. Основне джерело зростання цих доходів – це більш оптимістичний погляд на потенційні доходи від ПДВ і 7,4 млрд грн – від азартних ігор. Якщо щодо азартних ігор особливих зауважень немає – напевно, вони там бачать певну перспективу, то щодо ПДВ ставлення скептичне. Адже цього річ чітко прослідковується неповернення відшкодування ПДВ експортерам. Навіть якщо їх не будуть визнавати, скоріше за все, експортери в судовому порядку будуть стягувати принаймні якусь частину ПДВ ([ESPRESO.TV](#)).

Старший економіст Центру соціально-економічних досліджень Кейс-Україна Володимир Дубровський не дає позитивної оцінки статтям доходів бюджету: «Заплановане зростання податкових надходжень не зовсім корелює з економічними законами. В уряді кажуть, що сподіваються на детінізацію економіки. І дійсно, добре, якщо вдасться ліквідувати схеми ухилення від сплати податків – наприклад, на митниці. Але не можна апріорі покладатися на такий ефект і ставити в залежність від нього конкретні витрати. Це могло б бути «бонусом», який можна розумно витратити – скажімо, на капіталовкладення. Адже на сьогодні йдеться про розподіл «шкури не вбитого ведмедя» (...)). В. Дубровський вважає, що такий підхід небезпечний через імовірність «видавлювання» податкових грошей із бізнесу. Стосується це як планів щодо адміністрування податку на прибуток, так і податку на додану вартість. Ознаки затримок із поверненням ПДВ, до речі, ми, на думку експерта, бачимо в цьому році ([Укрінформ](#)).

Ректор Міжнародного інституту бізнесу Олександр Савченко також висловлює сумніви щодо реалістичності бюджету: «Є кілька причин, чому він не може бути реалістичним. Перша причина, про яку забувають експерти, депутати, міністри, що ми не знаємо реальної “бази”, тобто статистику цього року, на якій будується бюджет. Ми не знаємо, на скільки впаде ВВП України. (...). Це перша проблема, яка може бути подолана лише з початком наступного року, тому турбулентність на всіх ринках зараз дуже велика.

Друга проблема полягає в тому, що депутати і Міністерство фінансів хотіли підлаштувати цей бюджет до вимог Міжнародного валютного фонду, а там є зменшення дефіциту з 6 % до 5,5 %. Тому, на мою думку, депутати залишили досить нереалістичні темпи економічного зростання в наступний рік. Я не вірю, що після цього року економіка буде зростати, адже в нас рік буде починатися з тотального карантину. Я порахував, що це – 0,7 % ВВП, тобто ми зазнаємо втрат на 1 мільярд доларів. Мій прогноз економічного зростання на наступний рік не 4,6 %, а, я думаю, десь 2,5 %. Тоді наша дохідна частина буде неадекватною, бо ми отримуємо менше надходжень до бюджету, не зможемо профінансувати всі витрати, чи зросте дефіцит, а Міжнародний валютний фонд не зможе нам дати черговий транш кредиту. І цілком традиційно для України, що цей бюджет будуть переглядати наприкінці першого або на початку другого кварталу, тоді він може бути досить реалістичним» ([Українське радіо](#)).

Український бюджет украї залежний від зовнішнього фінансування. 2021-й не стане винятком. Загалом обсяг запозичень, якими уряд збирається покривати дефіцит бюджету, залишився майже незмінним – понад 700 млрд грн. Проте тепер уряд хоче більше запозичити на зовнішньому ринку, очевидно, очікуючи на гроші від МВФ та інших міжнародних кредиторів, які не вдалося отримати у 2020 р. ([BBC.com](#)).

За словами економіста Павла Кухти, з таким бюджетом Україна повністю залежатиме весь рік від зовнішніх партнерів. «Наскільки вони нас будуть фінансувати, настільки цей бюджет буде виконуватися. Якщо в якийсь момент виникнуть проблеми із зовнішнім фінансуванням, наприклад, з програмою МВФ, у нас виникнуть проблеми з бюджетом. Оскільки в нас можливостей розхитувати ситуацію навколо МВФ досить багато, я очікую, що ці проблеми будуть, і в нас буде повторення кризи в тій чи іншій формі», – додав економіст ([Україна24](#)).

У Центрі економічної стратегії державний бюджет охарактеризували так: «На превеликий жаль, карантин і “коронакриза”, разом зі зміною впливів у коридорах влади, перевернули не лише економіку, а й фіскальну політику з ніг на голову. Україна стрімко повертається туди, звідки насилу виборсалася. У бюджеті 2020 р. та 2021 р. закладено перерозподіл ВВП на рівні 49 % та 47 % відповідно, дефіцит заплановано на рівні 7,5 % ВВП та 5,5 % ВВП. Квазіфіскальні видатки – прихований дефіцит бюджету – ширяться системою: від докапіталізації державних банків до державних гарантій за кредитами Укравтодору чи спеціальних програм фінансування будівництва доріг для областей через кредити Укрексімбанку. Україна, не встигнувши зібрати плоди макростабільності, знову починає жити в кредит» ([Центр економічної стратегії](#)).

Заступниця директора Центру економічної стратегії Марія Репко виділяє такі негативні риси бюджету: великий бюджетний дефіцит; «дописані» доходи. Вони зроблені з припущення за верхньою межею досяжного; великі квазіфіскальні видатки. Це теж публічні видатки

насправді. Вони не зараховуються до дефіциту. Це державні гарантії на різного роду кредити, також – внесення ОВДП у статутний капітал державних банків. Тут три галузі під ризиком того, що вони збільшують це квазіфіскальне навантаження. Насамперед банківський сектор, тобто державні банки. Друге – це енергетика, тобто плата за борги гарантованого покупця через проблеми із зеленими тарифами та рештою проблем в енергетиці. Третє – це дороги, на які теж уряд планує видавати державні гарантії (ESPRESO.TV).

Отже, одна з перших проблем бюджету на 2021 р. – це питання реальності доходів, які прописані в законі, та зовнішнє кредитування. Наступною проблемою слід вважати недофінансування пріоритетніших на сьогодні галузей, а саме медицини та оборони.

Голова правління Інституту економічних досліджень та політичних консультацій Ігор Бураковський медичну галузь вважає пріоритетною: «Мені здається, коли мова йде про цей бюджет, є речі, які мали б бути пріоритетними. Зараз усе обертається навколо пандемії. Я б у цьому плані думав про пріоритет медичної сфери і того, що є критично важливим для функціонування українського суспільства і країни як такої» ([Інститут економічних досліджень](#)).

Згідно з Бюджетним кодексом, держава повинна виділяти на медицину не менше 5 % ВВП. Міністерство охорони здоров'я просило на 2021 р. 296 млрд грн, зокрема 225 млрд – на Програму медичних гарантій. Однак в ухваленому бюджеті на охорону здоров'я піде лише 159 млрд грн. На думку очільника МОЗ Максима Степанова, цього недостатньо: «Бюджет збалансовано, і тут у мене немає жодного сумніву. Але мушу сказати – мене такий баланс точно не влаштовує» ([Міністерство охорони здоров'я України](#)). У МОЗ підраховали, що фінансування має бути майже удвічі більшим, аби впоратися з викликами, що залишаються з 2020 р. і перейдуть у 2021. Насамперед, ідеться про пандемію Covid-19 та вакцинацію від нього, яка має початися наступного року. При цьому в наступному році вже не буде спеціального коронавірусного фонду, а відповідні видатки розподілятимуться через МОЗ, НСЗУ та місцеві бюджети (BBC.com).

Із цього приводу експерт Ілля Несходовський має аналогічну думку: «У зв'язку з тим, що левову частку передбаченого цього разу ресурсу виділяють на галузь прямо з бюджету – без посередництва ковідного фонду – загальна сума витрат на кшталт неабияк зросла. Але не так, як це повинно бути відповідно до законодавства та відповідно до умов, які диктує пандемія. Я не підтримую тих, хто кричить про “повний розвал галузі”. Але недостатність ресурсу однозначно гальмує реформу». При цьому фахівці звертають увагу, що резервів, які можна було б використовувати в залежності від того, як буде поширюватися коронавірус, навіть теоретично не сформовано ([Укрінформ](#)).

Потрібно також згадати і створення так званого «ковідного фонду». Сам міністр фінансів Сергій Марченко був проти його створення. Попри позицію міністра, «ковідний фонд» залишили і в бюджеті на 2021 р. «Це була

пропозиція однієї з фракцій – “Батьківщини”. Ми не бачили в цьому проблеми, бо там умова: якщо НАК “Нафтогаз” за результатами аудиту заплатить гроші в бюджет або ми якось знайдемо спосіб його переконати, то фонд буде наповнений. У “Батьківщині” посилаються на аудит “Нафтогазу”, в якому йдеться про 75 млрд грн порушень», – сказав С. Марченко, але, за його словами, це ще нічого не означає. «Якщо так складеться, що гроші потраплять у фонд, значить буде фонд», – розповів міністр ([Левый берег](#)).

Народний депутат від «Слуги народу» Ірина Верещук також негативно оцінює недофінансування МОЗ: «Я критикую бюджет, і найперше – за медицину. Ми обіцяли, ми мали всі шанси, щоб 5 % були закладені відповідно до закону і в новому бюджеті знайшли відображення гроші, які необхідні нашим медикам і лікарям, які чекають ремонтів. Усе, що пов’язано з медициною, мало бути профінансовано в повному обсязі. На жаль, ми знову не бачимо цих 5 %, ми створюємо якийсь фонд, потім будемо цільово перераховувати, але, як на мене, це трішки “жмикрутство”. Треба було нормально підійти, як я казала, зціпити зуби, але знайти 5 % на медицину, не менше 5 %» ([УНН](#)).

Сам же С. Марченко про фінансування медицини говорить: «Маємо чітко визначені пріоритети. Насамперед – це фінансування системи охорони здоров’я. Ці видатки зведеного бюджету зростуть на 61 млрд порівняно з нинішнім роком. Передбачено підвищення на 30 % зарплат медиків, надання коштів на вакцини, на ліки й оплату медичних послуг. В умовах істотних бюджетних обмежень ми врахували максимально можливий реальний ресурс на галузь. До 2023 р. рівень фінансування медицини поступово зросте до 5 % ВВП. Наступного року цей показник сягне 4,3 %» ([Урядовий кур’єр](#)).

Як зазначалось вище, недофінансованою сферою стала і оборона країни. Щодо цієї проблеми Ілля Несходовський говорить, що формально законодавча вимога про витрати на безпеку і оборону не менше 5 % ВВП начебто і виконана. Загальні витрати навіть збільшили до 5,93 % ВВП (майже 268 млрд грн). При цьому фінансування Міністерства оборони скоротили на 127 млн. Порівняно небагато. Але чому б не зекономити цей ресурс на інших відомствах? ([Укрінформ](#)).

На думку експертів, з акцентами не все гладко. Коли йдеться про фактично заморожування на колишньому рівні фінансування оборонних програм на тлі підвищення витрат на правоохоронні органи, а асигнування на утримання Офісу Генпрокурора виростуть на 46 %, Госбюро розслідувань – на 67 %. Ще 1,32 млрд грн (на 42 % більше, ніж у цьому році) запланували на Державну фіскальну службу, де відбувається процедура ліквідації у зв’язку з очікуваним створенням Бюро економічної безпеки. «Вважаю такий підхід досить дивним для воюючої країни, якій потрібен великий ресурс, щоб забезпечувати боєздатність її армії», – говорить Ілля Несходовський ([Укрінформ](#)). «На мою думку, насамперед ми повинні нарощувати бюджетні зусилля в напрямку Збройних сил України, а не МВС та НАБУ. Проте й певне посилення цих структур, особливо НАБУ, логічно випливає з потреб

українців» – вважає доктор політичних наук Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича Анатолій Круглашов ([Шпальта медіа](#)).

Крім зазначених статей, критики зазнали і зменшення освітньої субвенції, і можливості посилення проблеми наповнення та недофінансування Пенсійного фонду, дефіцит якого буде покриватись саме з держбюджету тощо.

Попри все Сергій Марченко стверджує: «Бюджет-2021 є нетолерантним до популізму і галузевого лобізму. Його місія – захистити суспільство й надати країні можливості йти вперед. Тому ключові маркери кошторису на наступний рік – суттєве зростання видатків на медицину, значне підвищення мінімальної зарплати, збільшення асигнувань на сектор безпеки та оборони до 5,93 % ВВП. У цих непростих умовах нам важливо досягти ефекту бюджетної синергії, аби забезпечити максимальну ефективність видатків і загалом – фінансову стабільність країни. Міністерство фінансів готове відповідати перед українським суспільством за виконання такого бюджету. Упевнений, нам вистачить сил і досвіду подолати будь-які негаразди» ([Урядовий кур'єр](#)).

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль, у свою чергу, про бюджет на засіданні уряду заявив: «Хочу наголосити, що важливою філософією цього бюджету є його реалістичність та збалансованість. Водночас, якщо ми будемо бачити збільшення виконання доходів держави, то після першого кварталу бюджет може бути і буде переглянуто. Зараз таке зростання заплановано на рівні 30 %, або +2,5 тис. грн. Тобто всі кошти, які ми, як держава, заробимо понадпланово, підуть на зарплати та соцвиплати, зокрема, і нашим медикам» ([УНН](#)).

Оптимізм щодо бюджету вселяє наступне повідомлення Міністерства фінансів: «Станом на 01.01.2021 на рахунках Держказначейства рекордна сума коштів за останні 10 років – 70,7 млрд грн (на ЄКР – 12 млрд грн та на рахунках в іноземній валюті – 58,7 млрд грн). Отже, держава гарантує, що всі необхідні видатки будуть профінансовані в повному обсязі» ([Укрінформ](#)).

Таким чином, як бачимо, Державний бюджет на 2021 р. має достатньо проблемних положень і зазнав багато критики як із боку держдіячів, так і експертів та фахівців. Попри весь шквал критики Міністерство фінансів на чолі із С. Марченком та Прем'єр-міністр запевняють у повній реалістичності, збалансованості бюджету та його виконанні.

Огляд зарубіжних ЗМІ

([Federal Foreign Office](#))

Багатьом людям похилого віку на Сході України кожні 60 днів доводиться вирушати у важку та небезпечну подорож, оскільки їм потрібно перетинати лінію зіткнення конфлікту, щоб отримати пенсію. Вони живуть на територіях, які український уряд втратив, вимушено віддавши їх повстанцям. Конфлікт залишив свій слід у регіоні, і територія навколо лінії зіткнення замінована. Кожен, хто перетинає межу, а також той, хто працює на полях у регіоні конфлікту, піддається цій невидимій небезпеці.

Буквально сім років тому регіон був майже щоденно присутній у заголовках новин. Однак конфлікт між підтриманими Росією сепаратистами в частині Донецької та Луганської областей, з одного боку, та урядом України, з іншого, вже давно втратив такий рівень уваги громадськості. Однак гуманітарна криза, що виникла внаслідок конфлікту, залишається, оскільки багато людей живуть у напівзруйнованих будинках, постачання електроенергії, газу та води є неадекватним та ненадійним, серйозні недоліки є в медичному обслуговуванні та доступі до медичних послуг, а навколо – заміновані території.

Наземні міни – це підступна зброя, яка, закопана в землю, представляє стійку, небезпечну для життя та майже непомітну загрозу. Починаючи з 1996 р., міжнародне співтовариство намагається припинити використання протипіхотних мін згідно з Оттавською конвенцією. Хоча 164 держави вже ратифікували договір, такі міни продовжують розміщуватись.

Ліквідація цієї загрози життю є довгим і складним завданням, на вирішення якого спрямовує свою діяльність неурядова організація HALO Trust. Починаючи з квітня 2020 р., Федеральне міністерство закордонних справ підтримало організацію в цій справі, виділивши мільйон євро на 2020 та 2021 роки відповідно.

Цей процес складний, оскільки учасники конфлікту часто без розбору розкидають міни і рідко фіксують свої позиції. Незрозуміло, скільки мін насправді закладено та наскільки велика територія, на якій вони розміщені. Як результат, співробітники HALO повинні використовувати металошукачі для сканування землі дюйм за дюймом на наявність вибухових пристроїв. Як тільки вони виявлять міну, її слід знешкодити, щоб її можна було безпечно вийняти та знищити.

Сумна статистика показує, наскільки важливим є це завдання. Після початку конфлікту в Україні внаслідок мін та інших нерозірваних боєприпасів у регіоні загинуло 720 людей, тоді як ще 1350 людей отримали тілесні ушкодження. Міни принесли більше половини всіх жертв серед цивільного населення в результаті конфлікту у 2018 та 2019 роках.

З кожною шахтою HALO здатний видаляти, однак ризик того, що ще більше людей втратить життя від цієї підступної зброї, зменшується. Врешті-

решт, це необхідна умова для того, щоб люди могли знову обробляти свої поля, ще раз їхати на роботу без страху – або ж справді мати можливість забирати свої пенсійні виплати кожні два місяці.

([PortSEurope](#))

Президент України Володимир Зеленський та президент Республіки Молдова Майя Санду провели переговори та виступили із спільною заявою, в якій сказано: «Ми робимо акцент на готовності посилити співпрацю з країнами-партнерами в Південно-Східній Європі та Чорноморському регіоні. У цьому контексті ми підтверджуємо свою зацікавленість бути частиною Ініціативи Трьох Морів».

([Reuters](#))

Зловживання, про які заявила Україна, включаючи насильницькі дії, зникнення та незаконне затримання людей, а також придушення неросійських ЗМІ, визнані прийнятними для подальшого розгляду по суті та винесення рішення, ідеться в заяві ЄСПЛ.

Суд заявив, що недостатньо доказів для українських звинувачень у прикладах убивств та розстрілів, а також затримань іноземних журналістів чи ймовірної конфіскації майна українських солдатів.

Відносини між Україною та Росією зруйнувалися після анексії Криму Москвою та підтримки сепаратистів у конфлікті на Донбасі на Сході України, у якому з 2014 р. загинуло 14 тис. людей.

У заяві російського міністерства юстиції основна увага приділяється звинуваченням, висунутим судом, включаючи найсерйозніші, про те, що були жертви серед цивільного населення.

Підтриманий Кремлем глава Криму С. Аксьонов написав у соціальних мережах, що звинувачення України є неправдивими і що суд повинен натомість розслідувати реальні порушення прав людини, скоєні проти кримчан Україною, а не Росією.

За його словами, рішення Європейського суду з питань Росії часто були необ'єктивними та політизованими.

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба назвав постанову перемогою своєї країни. «Це важливий крок до притягнення Росії до юридичної відповідальності за агресію проти України», – сказав він. «І з кожним кроком ціна цієї відповідальності зростатиме».

Європейський суд із прав людини, що базується у Страсбурзі, заявив, що справа не стосується законності анексії згідно з міжнародним правом, а враховує посилення російської військової присутності в Криму в січні–березні 2014 р. без згоди України.

Анексія територій не була міжнародно визнаною і спонукала Захід до введення санкцій проти Росії, що призвело до переходу відносин до найнижчого рівня з часів холодної війни.

Члени Ради Європи мають виконувати рішення суду, яке може включати вимоги про реформу чи компенсацію, але іноді держави ігнорують їх.

([Bloomberg](#))

На думку заступника голови, зміна керівництва Національного банку, яка відбулася минулого року, шкодить найбільш шанованій установі в країні.

Д. Сологуб, який обіймає свою посаду з 2015 р., вважає зміни, запроваджені новим керівником К. Шевченком щодо персоналу та прийняття рішень, шкідливими для ефективної роботи банку, оскільки немає ознак закінчення пандемії.

За його словами, наслідки реконструкції голови банку можуть ще більше затримати наступний транш позики Міжнародного валютного фонду на 5 млрд дол., який допоміг реструктуризувати Національний банк України після проєвропейської революції шість років тому. Відтоді банк перемагав на міжнародному рівні.

«Банку важливо зберегти і розвивати успіх, який ми досягли», – сказав Д. Сологуб в інтерв'ю в Києві. «Ми побачили належну монетарну політику та інші процеси, які добре працюють. Але я вважаю, що тріщини в колегіальній системі прийняття рішень банку і, чесно кажучи, відсутність професіоналізму в осіб на деяких посадах можуть призвести до значних проблем через кілька років».

Відповідаючи на критику, прес-служба банку захистила свої кадрові зміни та заявила, що прийняття рішень залишається колегіальним.

«Усі співробітники банку повинні бути командою фахівців-однодумців», – сказано в повідомленні електронною поштою. «Ми дуже добре знаємо, що головний актив центрального банку – довіра до нього, що базується на послідовності та чіткості його політики»

К. Шевченко був призначений після того, як попередній керівник Я. Смолій, популярний серед іноземних донорів та інвесторів, поскаржився на те, що політики, включаючи Президента Володимира Зеленського, прагнуть втрутитися в діяльність банку. Хоча новий керівник пообіцяв захистити незалежність банку, він швидко змінив трьох із п'яти заступників, а також співробітників на нижчих керівних посадах.

Д. Сологуб та його заступник К. Рожкова – останні члени правління, що залишились у старій команді, яку похвалили за те, що вона закрила сумнівних кредиторів, прийняла гнучкий курс обміну та перейшла на таргетування інфляції. У жовтні їм було висловлено догану за те, що вони давали інтерв'ю місцевим ЗМІ, порушуючи те, що К. Шевченко назвав політикою банку «єдиного голосу». Вони також змінили свої повноваження без консультацій.

«Коли прийшов новий голова, я зробив ряд пропозицій та рекомендацій щодо управління, відносин з МВФ тощо», – сказав Д. Сологуб, який не планує подаватися на новий термін після закінчення поточного терміну його

перебування на посаді в липні. «На жаль, цих рекомендацій не доримувалися».

МВФ та інші західні спонсори висловили занепокоєння та стежать за розвитком подій. Кредитор, що базується у Вашингтоні, перебуває в центрі віддаленого перегляду своєї кредитної програми з Україною, перш ніж він розгляне можливість затвердження наступних виплат у розмірі 700 млн дол. Крім центрального банку, питання, що залишилися, охоплюють повернення антикорупційних зусиль на колишній шлях.

Незважаючи на запобігання економічній катастрофі під час пандемії, Д. Сологуб каже, що Україна – одна з найбідніших країн Європи – повинна ставити свої цілі вище, ніж просто виживання. А щоб наздогнати заможніші країни, їй потрібен «сильний, незалежний і професійний центральний банк».

Реалізація ініціатив у межах «Стратегії сталого розвитку–2030»

Офіційна інформація

У наступному році на медицину в Державному бюджеті загалом виділено рекордні 163 млрд грн. Це на 41 % більше, ніж у 2020 році ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

Можна провести аналогію з 2014 р., коли всі згадали, що треба мати сильну армію. Сьогодні коронавірус демонструє нам, що треба мати свою сильну медицину та лікарів. Сьогодні прийшов час визнати, що лікарі й медична система – це критична необхідність.

Саме тому, як зазначив Прем'єр-міністр, у наступному році залишається доплата в розмірі 300 % лікарям, які борються з COVID-19. Крім того, в середньому на 2–2,5 тис. грн зросте заробітна плата всьому медичному персоналу.

Ми маємо план поетапного зростання витрат на медицину до 2023 р., щоб, як прописано в законі, витрати на медицину становили 5 % від ВВП. Це дасть змогу досягти рівня європейської оплати праці для лікарів. Цей план буде дотримуватися, і ми будемо робити все, щоб реалізувати його якнайшвидше.

У Держбюджеті на наступний рік передбачене збільшення заробітних плат для медиків, кошти на протидію й лікування COVID-19 та на закупівлю вакцини.

Для закупівлі вакцин сформований відповідний спецфонд, який буде наповнюватися, починаючи з цього року. І продовжить наповнюватися в наступному. Усі кошти, які вдасться залучити, будуть надходити в медичну систему.

Міністр інфраструктури України Владислав Криклій запросив представників турецького бізнесу до співпраці у впровадженні масштабних інвестпроектів ([Урядовий портал](#)).

22 грудня міністр інфраструктури України Владислав Криклій провів робочу зустріч з представниками турецької компанії Gulermak. Сторони обговорили перспективи можливої співпраці в реалізації масштабних інвестиційних проектів в Україні в галузі інфраструктури та транспорту.

Україна зацікавлена у розвитку взаємовигідного інвестиційного співробітництва з Туреччиною та вже має успішний досвід співпраці з турецькими компаніями, тому хоче надалі розвивати цю співпрацю. В. Криклій запросив представників компанії Gulermak до участі в реалізації

масштабних інвестпроектів у транспортному секторі України та поділився найближчими планами відомства на майбутнє.

Так, одним із пріоритетних напрямів діяльності міністерства є впровадження перспективних проектів державно-приватного партнерства. В. Криклій повідомив, що урядом України вже затверджено перелік пріоритетних для держави інвестпроектів на найближчі три роки, і 40 % цього списку становлять саме проекти в галузі інфраструктури та транспорту. У дорожньому секторі – це будівництво нової Кільцевої навколо Києва та нового мосту через Південний Буг у Миколаєві, укладення верхнього асфальтного шару на автодорозі Н-31 Дніпро – Решетилівка та ремонт ще 10-ти перспективних ділянок доріг.

Нині триває активна підготовка наступних концесійних проектів у морській галузі в портах Чорноморська, Бердянська, Одеси та Ізмаїла. Також розроблено та прийнято попереднє ТЕО проекту в Білгород-Дністровському морському порту, продовжується пошук фінансування проектів концесій у портах Маріуполя і Рені. Крім того, відомство шукає техдопомогу для подальшого фінансування модернізації судноплавних шлюзів на Дніпрі для збільшення їхньої пропускної здатності.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль: Доходи бюджету 2020 року перевищили план ([Урядовий портал](#)).

Збільшення доходів бюджету стало можливим завдяки ефективній боротьбі держави з різними схемами та скрутками, через що податкові органи зібрали на 60 млрд грн більше, ніж очікувалося.

Збільшення доходів бюджету вдалося досягти без підвищення податкового навантаження на бізнес.

Крім того, були заборонені більшість перевірок, зокрема й податкові. У повному обсягу відшкодовується ПДВ.

Надходження від приватизації цього року становили 2,5 млрд грн. Це більше, ніж разом у 2018 та 2019 роках.

Цього року повноцінно запрацював інструмент концесій. Було передано два українські порти, що дає змогу залучити мільярди гривень інвестицій в економіку країни.

У жовтні–листопаді почалося відновлення експорту, а в листопаді – відновлення промисловості.

Ми бачимо позитивну динаміку щодо зростання зарплат, роздрібною торгівлі. Усі ці фактори мають сприяти тому, що українська економіка вже у 2021 р. зросте на 4,6 %.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України І. Петрашко про підсумки 2020 року: 3,7 млрд грн інвестицій отримано від перших концесійних договорів ([Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України](#)).

Так, у 2020 р. уряд та Мінекономіки вдосконалило законодавство щодо державно-приватного партнерства, що дало змогу укласти перші успішні концесійні договори. Зокрема, йдеться про порти «Херсон» та «Ольвія».

Також у грудні парламент прийняв закон про державну підтримку інвестиційних проектів, що дасть можливість уряду активніше проводити переговори з інвесторами та залучати інвестиції в Україну на конкурентних умовах.

До прийняття закону не існувало дієвих інструментів для залучення великих інвесторів, що готові вкладати в українські підприємства понад 20 млн євро. Тепер ми можемо надати таким інвесторам певні преференційні умови, що відповідає практиці розвинутих країн світу.

Президент України Володимир Зеленський підписав Закон «Про Державний бюджет України на 2021 рік», ухвалений парламентом 15 грудня ([Урядовий портал](#)).

Доходи державного бюджету на 2021 р. передбачено в сумі 1 трлн 84 млрд 34 млн 307 тис. грн. Видатки – 1 трлн 320 млрд 152 млн 623 тис. грн. Граничний обсяг дефіциту Державного бюджету України визначено в сумі 246 млрд 635 млн 500 тис. грн.

У видатковій частині Держбюджету-2021 закладено фінансування всіх пріоритетних потреб держави, зокрема:

- забезпечення національної безпеки та оборони;
- охорони здоров'я;
- закупівлю вакцин від COVID-19;
- підвищення мінімальної заробітної плати;
- індексацію пенсій та доплат пенсіонерам віком 75+;
- підвищення зарплат лікарям на 30 % та вчителям на 25 % тощо.

Мінцифри: Понад 355 тисяч людей отримали одноразову матеріальну допомогу для ФОП та найманих працівників ([Урядовий портал](#)).

На 29 грудня вже 355 тис. людей отримали одноразову матеріальну виплату – а це 2,8 млрд грн. Загалом для виплат передбачені видатки в розмірі 8,3 млрд грн. Уже подано 429 704 заяви на отримання одноразової матеріальної допомоги ФОП та найманим працівникам.

Керівник проекту Дія Мстислав Банік:

Ми працюємо над створенням цифрової держави. Створюємо зручні онлайн-сервіси, які спрощують життя українців. Послуга з оформлення матеріальної допомоги у розмірі 8 тис. грн, що надається в Дії – максимально автоматизована. Ми зменшили кількість полів у заявці – ви лише заповнюєте номер свого IBAN рахунку, щоб отримати державну допомогу. Ефективність процесу завдяки Дії – понад 355 тис. не стояли в чергах.

М. Банік зауважив, що це – унікальна послуга за терміном впровадження – її розробили та запустили лише за три тижні. Мінцифри

відповідає лише за технічну частину. Важливо, що скористатись послугою можна ще два дні – до 31 грудня включно.

Заступник міністра соціальної політики України Віталій Музиченко:

Головним розпорядником бюджетних коштів для виплат є Мінсоцполітики. Важливо, що ті громадяни, які звернулися до 28 грудня, отримають виплату до кінця 2020 р. А ті, які подадуть заявки від сьогодні і до 31 грудня, отримають виплати в наступному році.

Ця соціальна допомога не передбачає повернення, додаткових податків чи перевірок коштів. Це є допомога від держави, а не позика. Тому кожен, хто оформив заявку і відповідає вимогам – обов'язково отримає матеріальну допомогу.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль та Прем'єр-міністр Грузії Гіоргі Гахарія під час онлайн-зустрічі 30 грудня обговорили питання співпраці між державами ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Україна та Грузія продовжуватимуть розширювати двосторонній діалог та відновлять позитивну динаміку торгово-економічного співробітництва. Він також підкреслив, що Україна і Грузія, як стратегічні партнери, мають усі передумови для активізації співпраці в цій сфері.

Ми готові до комплексного обговорення цілої низки подальших напрямів взаємодії: від подолання наслідків глобальної економічної кризи і перенесення ланцюгів виробництва міжнародних компаній у наші країни до розширення структури товарообігу й поглиблення інвестиційного співробітництва.

(...) Упевнений, що спільними зусиллями Грузія та Україна можуть зробити істотний внесок у зміцнення безпеки в регіоні Чорного моря.

Очільник уряду України та прем'єр-міністр Грузії також обговорили питання інтеграції країн до Європейського Союзу та НАТО. Д. Шмигаль висловив підтримку пріоритету, покладеного в програму діяльності уряду Грузії, щодо будівництва європейської країни.

Загальна концепція реформування та її реалізація

Набрали чинності постанови, необхідні для завершення реформи містобудування ([Урядовий портал](#)).

Постанова № 1339 від 16 грудня 2020 р. відновила дію Постанови № 553 «Про порядок Здійснення державного архітектурно-будівельного контролю». Відтепер у органів місцевого самоврядування знову є повноваження здійснювати архітектурно-будівельний контроль.

Постанова № 1340 від 23 грудня 2020 р. «Деякі питання функціонування органів архітектурно-будівельного контролю та нагляду»

передбачає ліквідацію Державної інспекції містобудування і Державної сервісної служби містобудування. При цьому створюється Державна інспекція архітектури та містобудування України (ДІАМ), як центральний орган виконавчої влади, що здійснюватиме архітектурно-будівельний контроль і нагляд у сфері містобудування без дозвільно-реєстраційних функцій.

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов:

Реформу містобудування вже не зупинити. У нас є чітке бачення та план початих змін, підтримка уряду, експертного середовища та законодавців. Прийняття та публікація обох постанов – це результат нашої спільної роботи. Далі буде багато праці та перепон, які доведеться долати, але початок покладено: у будівництві на місцях буде наведено порядок – місцева влада знову може здійснювати контроль у містобудівній сфері, а ДАБІ поступово позбувається ролі багаторічного корумпованого монополіста.

Близько 3 мільйонів домогосподарств скористались субсидіями, 93 % домогосподарств отримують їх у готівковій формі ([Урядовий портал](#)).

Міністр соціальної політики Марина Лазебна:

Розуміючи, що люди через карантин перебувають удома, більше споживають комунальних послуг, ми заборонили припиняти надання житлових субсидій на час карантину, зробили їх автоматичне перепризначення, без додаткових звернень, збільшили соціальні нормативи споживання за комунальними послугами. Це допомогло 3 млн домогосподарств, які отримують субсидії.

Ми максимально перевели всі призначення соціальних допомог в автоматичний режим, щоб зменшити скупчення людей та черги, автоматизували багато функцій Пенсійного фонду, розширили можливості спілкування з органами Пенсійного фонду в дистанційному режимі, запустили освітні відео, як сплачувати за комунальні послуги онлайн, купувати продукти та ліки.

Розробили постанову уряду, яка рекомендує пріоритетно обслуговувати з 10-ї до 12-ї години громадян похилого віку та осіб з інвалідністю в органах виконавчої влади, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в організаціях і закладах сфери обслуговування населення.

12 січня Президент України Володимир Зеленський підписав Закон № 3014 «Про електронні комунікації», ухвалений Верховною Радою 16 грудня 2020 року ([Міністерство цифрової трансформації України](#)).

Цей документ не тільки регулює відносини на ринку – між державою, надавачами та користувачами послуг, а й наближає Україну до європейських стандартів у сфері електронних комунікацій.

Чинна законодавча база у сфері електронних комунікацій формувалась понад 15 років, тому і не відповідає ні сучасним вимогам ринку, ні європейським прагненням України.

Підписання Закону «Про електронні комунікації» реформує застарілі регуляторні рамки у сфері електронних комунікацій відповідно до найновіших європейських норм.

Це стратегічне рішення для розвитку галузі й необхідний крок на шляху до євроінтеграції та входження нашої країни до Єдиного цифрового ринку ЄС.

Також законопроект дасть можливість надати рівний доступ усім громадянам до зв'язку та Інтернету.

Затверджено Схему посадових окладів держслужбовців на 2021 рік ([Урядовий портал](#)).

Під час засідання Кабінету Міністрів України схвалено Схему посадових окладів держслужбовців на 2021 р.

Зокрема, підвищено рівень посадового окладу для спеціалістів категорії В3 на рівні районів, районів у містах, містах обласного значення, оскільки він не відповідав вимогам чинного законодавства. Відтепер він дорівнює двом прожитковим мінімумам. Для решти державних службовців умови оплати праці зберігаються і гарантується їх розмір на рівні вересня 2020 р.

Голова НАДС Наталія Алюшина:

Заробітна плата державних службовців усе ще не є конкурентною в порівнянні з ринковою. Особливо це стосується посадових окладів спеціалістів державних органів, юрисдикція яких поширюється на територію одного чи декількох районів. Але якщо ми говоримо про створення ефективної державної служби, не можемо забувати про підвищення рівня соціальних стандартів. Маємо виправити несправедливість, коли за некваліфіковану роботу отримують вищу заробітну плату, ніж на посадах державної служби з високим рівнем відповідальності, значними обмеженнями і вимогами до особи. Тому пропонується переглянути Схему посадових окладів після внесення змін до ст. 26 Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» з урахуванням необхідності єдиних підходів в оплаті праці державних службовців.

Дерегуляція та розвиток підприємництва

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль під час чергового засідання уряду 23 грудня заявив, що виплати одноразової матеріальної допомоги мають початися вже сьогодні ([Урядовий портал](#)).

Напередодні Пенсійним фондом України було профінансовано 2,2 млрд грн для виплати 8 тис. грн одноразової матеріальної допомоги 280 тис. особам.

Кабінет Міністрів подовжив термін подання заявок до 31 грудня, а кількість поданих заявок уже перевищила позначку в 300 тис.

Прем'єр-міністр також закликав українців, як підприємців, так і звичайних працівників, чия господарська діяльність буде тимчасово зупинена внаслідок посиленого карантину в січні, активно реєструватися, щоб отримати 8 тис. грн фінансової допомоги від держави.

Уряд розширює соціальну гарантію для отримувачів житлових субсидій, аби ті, хто отримує допомогу з часткового безробіття, могли безперешкодно отримувати і ці виплати, і субсидію.

Проект стосується майже 400 тис. осіб, що отримують допомогу з часткового безробіття, серед яких майже 180 тис. фізичних осіб-підприємців.

Кабінет Міністрів під час засідання схвалив відповідне рішення.

Мінфін створив ПАТ «Українська фінансова житлова компанія» для доступної іпотеки ([Урядовий портал](#)).

Міністр фінансів С. Марченко підписав статут ПАТ «Українська фінансова житлова компанія», створеного для розробки та втілення механізму доступної іпотеки. Зокрема, йдеться про фінансові інструменти з можливістю отримання іпотечного кредиту до 7 % річних строком до 20 років із залученням до співпраці банків за державного посередництва.

Уряд спростив умови ведення бізнесу в частині ліцензування ([Урядовий портал](#)).

Ліцензії на оптову торгівлю підакцизними товарами будуть отримуватись в регіональних підрозділах Державної податкової служби. Відповідні зміни до п. 6 переліку органів ліцензування затверджено рішенням уряду 23 грудня.

Безпосередньо нормативним актом передбачено: надання територіальним органам ДПС функції ліцензування оптової торгівлі спиртом етиловим, алкогольними напоями, тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних цигарках, і пальним; види господарської діяльності, ліцензування якої здійснюють контролюючі органи, доповнюється діяльністю з виробництва, оптової та роздрібною торгівлі рідинами, що використовуються в електронних цигарках. Ця норма набуває чинності з 1 січня 2021 р.

Наразі ліцензії на оптову торгівлю підакцизними товарами отримуються в центральному апараті ДПС. Нові положення надають змогу бізнесу отримувати такі ліцензії в територіальних підрозділах ДПС, що, у свою чергу, істотно спрощує умови ведення господарської діяльності.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль: «Від приватизації великих держпідприємств у наступному році бюджет має отримати більше 12 млрд грн» ([Урядовий портал](#)).

Уряд планує пришвидшити процес приватизації, тому пропонуватиме Верховній Раді зняти обмеження на продаж низки об'єктів.

Ідеться про велику приватизацію п'яти теплоелектроцентралей, трьох обленерго, підприємства «Більшовик», Одеського припортового заводу, Об'єднаної гірничо-хімічної компанії, «Президент-готелю». Відповідний законопроект Кабінет Міністрів схвалив під час засідання.

Цим законопроектом пропонується розблокувати «Велику приватизацію» у 2021 р. Запланований продаж великих державних підприємств дасть змогу збільшити надходження до бюджету до 12 млрд грн.

Приватизація – це серйозний удар по корупції та інтересах людей, які звикли заробляти на державних підприємствах.

(...) Тільки за грудень Міністерство фінансів змогло залучити понад 73 млрд грн на аукціонах ОВДП. Учора Мінфін залучив понад 22 млрд від продажу облігацій, а тижнем раніше було отримано рекордні 51,44 млрд грн від розміщення цінних паперів у гривні, доларах і євро. Також надійшло понад 600 млн євро макрофінансової допомоги від ЄС.

Кабмін схвалив зміни до державної програми «Доступні кредити 5–7–9 %» для підтримки малого та середнього бізнесу в умовах карантину ([Урядовий портал](#)).

28 грудня 2020 р. уряд прийняв Постанову «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року № 28», в якій Мінфін запропонував низку заходів, направлених на додаткову підтримку малого та середнього бізнесу в умовах карантину.

(...) Прийняте урядове рішення запроваджує такі зміни до державної програми «Доступні кредити 5–7–9 %»:

– програма поширюється на суб'єктів середнього підприємництва, річний дохід яких до 20 млн євро;

– лібералізуються умови кредитів: строк кредиту на фінансування оборотного капіталу збільшився до трьох років; відстрочка платежу щодо повернення кредиту може становити до 12-ти місяців; зменшується перший внесок в реалізації інвестиційного проекту (10 % для діючого бізнесу та 15 % для стартапів);

– пом'якшуються умови для рефінансування кредитів у частині забезпечення збереження фонду оплати праці – зменшення до 50 %, чисельності персоналу – до 50 % (станом на 1 березня 2020 р.) та інші.

(...) Станом на 28.12.2020 кількість заявок на участь у програмі вже становила 58374 на загальну суму 69 млрд грн. Усього за весь період дії програми підписано 7158 кредитних договорів на загальну суму 16,5 млрд грн.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко: «Лише за перші 3 робочі дні 2021 року подано заявок на 800 млн грн за програмою «Доступні кредити 5–7–9 %»

(Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України).

Уже в новому році було отримано 176 заявок на 0,8 млрд грн за короткий перший тиждень, який традиційно вважається не дуже активним, однак, незважаючи на це, показав значну динаміку. З цієї суми рефінанс 0 % становить 0,4 млрд грн, поповнення оборотного капіталу – 0,3 млрд грн, інвестиційні кредити – 0,1 млрд грн.

Приріст за тиждень, а фактично за три дні, за вже укладеними договорами і виданими кредитами становив 338 млн грн, у тому числі за рахунок рефінансування під 0 % – на 202 млн грн.

Зацікавленість програмою «5–7–9» не стихає навіть у перші святкові дні нового року. Бачимо приріст укладених договорів лише за три дні на суму у 338 млн грн, а загальна сума виданих кредитів уже становить майже 18 млрд грн. Переконаний, що наше рішення про продовження і розширення цієї програми є цілком правильним і успішним.

Зокрема, станом на 6 січня 2021 р. видано 7 678 кредитів на загальну суму 17 789 млн грн: 55 % – у галузі сільського господарства; 18 % – торгівля та виробництво, 15 % – промислова переробка. Лідерами за сумами укладених договорів є Львівська (8 %), Харківська (8 %) та Київська (7 %) області.

Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль: «Відкриття нової лінії електропередачі від ЗАЕС – Каховська – це важливий крок для розвитку атомної енергетики в Україні» ([Урядовий портал](#)).

Завершення будівництва повітряної лінії електропередачі 750 кВ Запорізька АЕС – підстанція «Каховська» є виконанням одного зі стратегічних завдань для забезпечення енергетичної безпеки України.

(...) Введення в роботу повітряної лінії створює можливість для вивільнення замкнених потужностей атомної генерації. Це означає, що Запорізька атомна електростанція зможе постачати більше електроенергії, а це вкрай важливий крок у реалізації Енергетичної стратегії України до 2035 р.

Завершення будівництва лінії усунуло останні обмеження щодо максимальної потужності в роботі наших атомних електростанцій, а саме – для Запорізької АЕС.

Завершення будівництва ПЛ ЗАЕС – Каховська є одним із кроків для виконання глобального стратегічного завдання, яке полягає в нарощуванні можливостей для експорту української електроенергії до країн ЄС.

Лінія є першим елементом майбутнього транзитного коридору у складі ліній 750 кВ Каховська – Приморська та 400 кВ – Ісакача, який дасть можливість значно розширити потужності для експорту української

електроенергії в напрямку Румунії після синхронізації об'єднаної енергетичної системи України з ENTSO-E. Додатковий обсяг для експорту становитиме до 1 000 МВт, що дорівнює потужності одного великого енергоблоку атомної електростанції.

Тому будівництво лінії – це важливий крок для розвитку енергетичного потенціалу України.

Д. Шмигаль висловив подяку Європейському банку реконструкції та розвитку та Європейському інвестиційному банку за фінансування будівництва лінії ЗАЕС – Каховська, підстанції 750 кВ «Каховська», а також інших складових цього проекту.

Програма розвитку українського експорту

Мінекономіки: «З 1 січня 98 % всіх українських товарів матимуть вільний доступ на ринок Великої Британії» ([Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України](#)).

У 2020 р. було укладено Угоду про вільну торгівлю з Великою Британією, яка вступить у дію з 1 січня 2021 р. Зокрема, документ надасть вільний доступ на британський ринок для 98 % української продукції, а з 2023 р. для України буде лібералізовано ще 2 %.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України:

Це знакова подія для нас, адже важливим було не тільки підписати угоду з Великобританією, але і узгодити це з Європейським Союзом, враховуючи підписану раніше Угоду про асоціацію. Нам вдалося досягти хороших результатів, оскільки наші показники торгівлі з Євросоюзом не були змінені.

Угода значно покращить баланс і структуру двосторонньої торгівлі між Україною та Сполученим Королівством, забезпечить переконливі можливості для бізнесу, вигідну співпрацю з українськими партнерами.

У 2020 році Китай був головним торговельним партнером України, повідомила українська Державна митна служба ([Радіо Свобода](#)).

Найбільше товарів до України імпортували саме з Китаю (на 8,3 млрд дол.), Німеччини (5,1 млрд дол.) та Росії (4,6 млрд дол.). Експортували з України найбільше до того ж Китаю (7,1 млрд дол.), Польщі (3,3 млрд дол.) та Росії (2,7 млрд дол.).

Загалом товарообіг у 2020 р. становив 103,4 млрд дол., що на 7 млрд менше, ніж у попередньому.

За 12 місяців 2020 р. в Україну імпортували товарів на 54,2 млрд дол. (у порівнянні з 2019 р., імпорт зменшився на 6,2 млрд дол.). Експортували з України на 49,2 млрд дол. (зменшення експорту становило 0,85 млрд дол.). Відповідно, сальдо експорту-імпорту від'ємне – воно становило 5 млрд дол.

До трійки найбільш експортованих з України товарів належать: зернові – на 9,4 млрд дол.; чорні метали – на 7,7 млрд дол.; жири та олії тваринного або рослинного походження – на 5,8 млрд дол.

Найбільше імпортували до України такі категорії товарів: палива мінеральні, нафта та продукти її перегонки – 8 млрд дол.; реактори, котли, машини, обладнання і механічні пристрої – 6,1 млрд дол.; засоби наземного транспорту – 5,5 млрд дол.

За даними українського уряду, у 2019 р. Китай також був головним торговельним партнером України. Товарообіг між країнами становив 12,79 млрд дол.

Реформа системи національної безпеки та оборони

Міністр оборони Андрій Таран своїм наказом впровадив перелік кодів військових рангів НАТО за стандартом STANAG 2116, повідомило Міністерство оборони 6 січня ([Радіо Свобода](#)).

Цей перелік встановлює відповідність кодифікації військових звань військовослужбовців Збройних сил України військовим рангам НАТО. Це, за словами міністра, наближує взаємосумісність зі Збройними силами Північноатлантичного альянсу.

За повідомленням, наказ є складовою частиною проєкту Концепції військової кадрової політики ЗСУ до 2025 р.

«Ці рішення покликані змінити систему управління кар'єрою радянського зразка на сучасну, прийняту в арміях провідних держав. Фактично, це керівництво до дій кадровим органам переходити на нову філософію роботи, що передбачає створення кар'єрної мапи кожному солдату, сержанту, офіцеру щодо його підготовки, зростання та забезпечення», – цитує Тарана пресслужба Міноборони.

Міністерство оборони України уклало контракт із державним Київським конструкторським бюро «Луч» про постачання берегового ракетного комплексу «Нептун» до Збройних сил України, повідомила пресслужба МОУ ([Радіо Свобода](#)).

У МОУ заявили, що вже наступного року до ЗСУ мають надійти основні складові частини дивізійного комплексу берегового ракетного комплексу «Нептун».

За даними міністерства, Збройні сили України мають отримати уніфіковані пускові установки, транспортні та транспортно-заряджаючі машини, а також рухомий командний пункт, де зосереджується вся інформація, необхідна для роботи комплексу.

Береговий мобільний ракетний комплекс 360МЦ «Нептун» з однойменними протикорабельними ракетами призначений для контролю територіальних вод, захисту військово-морських баз тощо.

Земельна реформа

Уряд передав державну установу «Інститут охорони ґрунтів України» до сфери управління Держгеокадастру ([Урядовий портал](#)).

Кабінет Міністрів України розпорядженням від 5 січня 2021 р. № 6-р передав державну установу «Інститут охорони ґрунтів України» до сфери управління Держгеокадастру.

До прийняття урядом цього рішення зазначена держустанова була підпорядкована Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Водночас на сьогодні Держгеокадастр реалізує державну політику, зокрема, у сфері державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів. Тому рішення Кабінету Міністрів України про передачу державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» до сфери управління Держгеокадастру забезпечить ефективне виконання Держгеокадастром своїх повноважень.

Інститут охорони ґрунтів України – це унікальна установа, яка володіє даними про стан ґрунтів України. Наразі вже проведена паспортизація 19,8 млн га земель сільськогосподарського призначення. У перспективі паспорти матимуть усі земельні ділянки в Україні.

Міністр аграрної політики та продовольства України Роман Лещенко:

Для держави це рішення дасть можливість більш ефективно здійснювати контроль за охороною земель. Адже відкритість – найбільш дієвий інструмент проти корупції та безвідповідального використання земель.

З метою забезпечення ефективної та прозорої земельної реформи уряд оновив Порядок проведення нормативної грошової оцінки сільгоспземель ([Урядовий портал](#)).

Це означає, що власники земель отримали можливість оновлення технічної документації з оцінки земельних ділянок.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко:

Повна нормативно-грошова оцінка земель по всій території України була проведена ще у 2018 р. Але зрозуміло, що з часом стан земель і властивості ґрунтів можуть змінюватись. Ми почули побажання аграріїв надати їм можливість оновлювати оцінку своїх земельних ділянок і внесли певні зміни, що забезпечить справедливую ціну на землю та ефективну реалізацію земельної реформи.

Постановою вносяться зміни до Порядку проведення загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2018 р. № 105; Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051.

Реалізація постанови передбачає виключення положень щодо обов'язковості використання результатів загальнонаціональної НГО земель с/г призначення для надання відомостей із Державного земельного кадастру.

Децентралізація та реформа державного управління

Мінфін: «Затверджено 80 % місцевих бюджетів» ([Урядовий портал](#)).

У грудні 2020 р. більшість місцевих громад завершили процес планування бюджетів прийняттям рішення відповідної місцевої ради про місцевий бюджет на 2021 р.

Відповідно до ст. 77 Бюджетного кодексу України, місцеві бюджети затверджуються до 25 грудня року, що передує плановому.

Станом на 6 січня 2021 р. в Мінфіні наявна інформація щодо затвердження 1298 бюджетів, що становить 81 % від їхньої загальної кількості (1597). Зокрема, затверджено:

– 22 обласні бюджети (не затверджено бюджети Волинської та Чернігівської областей),

– 92 районні бюджети (не затверджено – 27),

– 1172 бюджети територіальних громад (не затверджено – 266).

Без порушення вимог Бюджетного кодексу України прийнято 952 місцеві бюджети (до 25 грудня 2020 р.).

Децентралізація: триває процес передачі соціальних об'єктів у комунальну власність територіальних громад ([Міністерство розвитку громад та територій України](#)).

В областях триває процес передачі майна з районного рівня в комунальну власність територіальних громад. Мінрегіон здійснює моніторинг цього процесу. Загалом по країні по 65 % об'єктів уже прийнято рішення про взяття на баланс територіальних громад. Це 16 546 об'єктів із 25 274, що потребують передачі у власність територіальних громад.

Ідеться про заклади освіти, культури, охорони здоров'я та інші. Прийнявши на свій баланс ці об'єкти, територіальні громади отримують змогу ними управляти та утримувати їх із власного бюджету.

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов:

У процесі реформи децентралізації відбулись зміни адмінтерустрою і відповідно змінюється система міжбюджетних відносин та фінансування соціальних об'єктів, що перебувають у комунальній власності. Тому

передача майна на баланс територіальним громадам має відбутися швидко й під ретельним контролем. Адже мережу соціально важливих об'єктів – шкіл, лікарень, спортивних і культурних закладів – треба зберегти і забезпечити її безперебійну роботу.

Реформа освіти та науки

Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет 21 грудня 2020 року під час засідання колегії МОН повідомив про результати роботи у сфері науки та інновацій, а також озвучив цілі, над якими працює міністерство ([Урядовий портал](#)).

Серед основних заходів, що були реалізовані МОН України у 2020 р., міністр освіти і науки вказав таке:

- схвалено урядом підготовлений МОН проект закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо активізації діяльності наукових парків»;
- розроблено законопроекти «Про внесення змін до ЗУ “Про наукову і науково-технічну експертизу”» та «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій»;
- опрацьовано Концепцію реалізації державної політики розвитку українських е-інфраструктур до 2023 р.;
- розпочато реформування Національної та галузевих академій наук;
- 203 грантових угоди на суму понад 38 млн євро в межах реалізації програми «Горизонт-2020» в Україні;
- надано 255,3 млн грн на фінансування наукових проектів за підсумками конкурсу, проведеного Національним фондом досліджень України;
- збільшено розмір виплат українським полярникам у 2,5 раза;
- створено міжвідомчу робочу групу для реалізації документів щодо посилення захисту екосистеми та розвитку економіки Чорного моря.

Схвалення відповідних проектів законів сприятиме створенню законодавчих умов для впровадження розробок закладами вищої освіти та науковими установами. Зокрема, схвалення законопроекту «Про внесення змін до ЗУ «Про наукову і науково-технічну експертизу» дасть змогу запровадити державну підтримку у сфері трансферу технологій, а також уніфікувати умови укладення договорів про трансфер технологій.

З 1 січня 2021 року посадові оклади освітян збільшаться на 20 %. Порівняно з 1 квітня 2020 року, станом на 1 грудня 2021 року збільшення становитиме 30 % ([Міністерство освіти і науки України](#)).

Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет:

МОН підготувало законопроект щодо соціальних гарантій педагогічним і науково-педагогічним працівникам у разі захворювання на коронавірус (...).

Крім того, розроблено проект постанови уряду, яким передбачається збільшити зарплати медичним працівникам закладів освіти на 20 %. Він надісланий на погодження до центральних органів виконавчої влади.

Також бюджет освіти на 2021 р. у першому читанні був найбільшим із 2012 р. Ми отримали плюс 50–100 % за всіма показниками, статтями й субвенціями. Ті скорочення, які відбулись між першим і другим читанням, залежать не від того, що в нас забрали кошти. А від того, що збільшення мінімальної заробітної плати з 1 липня було перенесено на 1 грудня. Тобто це операційна різниця. В освіти майже нічого не забрали. Забрали 500 млн, тобто капітальні видатки. Але я впевнений, що впродовж 2021 р. зможемо дещо надолужити, певним чином перерозподілити бюджет, і ми за це будемо боротися.

Нові місця в дитсадках, концепція розвитку та базовий компонент дошкільної освіти: МОН презентувало 10 основних подій у дошкільній у 2020 році ([Урядовий портал](#)).

У 2020 р. було створено понад 12 тис. нових місць для дошкільнят, схвалено Базовий компонент дошкільної освіти та спрощено умови роботи і відкриття закладів дошкільної освіти. МОН також підготувало проекти закону «Про дошкільну освіту», Концепції розвитку дошкільної освіти й зміни до Положення про заклад дошкільної освіти.

Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет:

Наприкінці 2020 р. нам вдалося схвалити нову редакцію Базового компонента дошкільної освіти. Цей документ дає змогу привести українське дошкільня відповідно до міжнародних стандартів з урахуванням запиту українського суспільства. Цьогоріч було внесено зміни до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності і, таким чином, спрощено роботу й відкриття дитсадків. На жаль, через обмеження, пов'язані з пандемією, нам не вдалось розпочати дослідження якості дошкільної освіти за методикою ECERS-3, проте підготовка до нього триває. Дізнавшись про реальний стан дошкільня в Україні, ми зможемо спрямувати свої сили на його покращення у правильному напрямі.

(...) У 2020 р. також розпочалась підготовка до дослідження якості освітнього процесу в дитсадках за міжнародною методикою ECERS-3. За цією методикою оцінюють не результати дітей, а освітнє середовище – усе, з чим та з ким взаємодіє дитина. Результати дослідження стануть підставою для формування освітньої політики, спрямованої на підвищення якості дошкільної освіти в Україні.

Протягом 2020 р. було відібрано національних експертів, які проводитимуть дослідження, а також розпочато відбір регіональних експертів. За сприятливої епідемічної ситуації дослідження заплановане впродовж 2021 р. в 200 дитсадках.

Протягом першого місяця роботи онлайн-платформи «Всеукраїнська школа онлайн» з моменту запуску 11 грудня 2020 року її відвідали понад 2 млн користувачів, які взаємодіяли з платформою майже 5 млн разів ([Урядовий портал](#)).

З метою зменшення ризику захворювання на коронавірус із 8 до 24 січня в Україні діють посилені карантинні заходи. Окремі з них стосуються й закладів освіти. Зокрема, в цей період учні не відвідують школи.

Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет:

Для організації дистанційного навчання школярів місяць тому розпочала роботу платформа «Всеукраїнська школа онлайн». Ми очікуємо, що статистика користування онлайн-платформою буде зростати. Платформа допомагає організувати якісне дистанційне навчання та гарантує рівний доступ до навчальних матеріалів учням усю країну, а також за її межами.

(...) Реєстрація на платформі дає можливість записатися на навчальні курси, переглядати матеріали та слідкувати за своїми досягненнями. Після активації облікового запису можна обрати необхідні курси для навчання. Крім того, на особистій сторінці користувача можна знайти перелік курсів.

(...) На платформі розміщено уроки з 18 основних предметів, які побудовано за принципом мікронавчання. Вони складаються з відео, конспекту, тестів. Крім того, учні можуть відслідковувати навчальний прогрес.

МОН прагне створити якісне інклюзивне освітнє середовище для розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб і можливостей ([Урядовий портал](#)).

Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет:

З початку 2020/2021 н. р. в інклюзивних класах почали навчатися 25 078 учнів. Ця кількість майже в 10 разів перевищує дані п'ятирічної давнини. Загалом у школах створено 18 687 інклюзивних класів. Цього навчального року майже 43 % від загальної кількості шкіл організували інклюзивне навчання. Тобто майже кожна друга школа в Україні навчає дітей з особливими освітніми потребами. Звичайно, цей показник має сягати 100 %, і ми рухаємося в цьому напрямі.

Для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини та надання допомоги в навчанні дітям з ООП в Україні працює мережа інклюзивно-ресурсних центрів, яких на початок 2021 р. створено 635.

Реформа охорони здоров'я

Уряд продовжив програму державних гарантій медичного обслуговування населення до 31 березня 2021 року ([Урядовий портал](#)).

Кабінет Міністрів на своєму засіданні 21 грудня вніс зміни до Порядку реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2021 р. Документом передбачено продовження зазначеної програми до 31 березня наступного року.

Згідно з постановою, розробленою Міністерством охорони здоров'я, Програма медичних гарантій буде діяти в тому вигляді, в якому вона існує на сьогодні, і НСЗУ має продовжити всі договори з медзакладами без змін, зокрема, і за програмою «Доступні ліки».

Нова Програма медичних гарантій вступить у дію з 1 квітня 2021 р.

Уряд виділив із Фонду COVID-19 1,3 млрд грн Міністерству охорони здоров'я для закупівлі вакцин проти коронавірусу ([Урядовий портал](#)).

23 грудня Кабінет Міністрів України на позачерговому засіданні затвердив постанову про виділення Міністерству охорони здоров'я 1,3 млрд грн із Фонду боротьби з COVID-19 для закупівлі вакцин та забезпечення імунопрофілактики населення проти коронавірусу.

Так, постановою здійснено збалансований перерозподіл видатків державного бюджету, зокрема збільшено видатки Фонду боротьби з COVID-19 за рахунок економії коштів державного бюджету, яка прогнозується до кінця 2020 р. за відповідними бюджетними програмами головних розпорядників бюджетних коштів.

Реалізація проекту акту здійснюватиметься в межах загального та спеціального фондів Державного бюджету України на 2020 р.

Уряд активно працює, щоб у 2021 році Україна гарантовано мала значно більшу кількість вакцин, окрім запланованих 8 млн доз у межах глобальної ініціативи COVAX ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

Найвище керівництво держави веде перемовини у двох напрямках: з виробниками вакцин та з керівництвом держав, де такі вакцини будуть вироблятися або вже виробляються.

Ми матимемо достатньо ресурсу для закупівлі вакцин. Майже 3 млрд грн вже закладено в держбюджеті. Ще додатково буде створено спеціальний фонд, що акумулюватиме кошти на вакцини та доплати лікарям.

Спільно зі Світовим банком та Європейським інвестиційним банком опрацьовується можливість закупівлі вакцин проти COVID-19.

Відповідна робота також ведеться на рівні керівництва США, Великої Британії, Німеччини, інших країн. Тривають активні перемовини з Польщею,

яка може стати країною-посередником в отриманні вакцин з ЄС. Алгоритм дій узгоджений у рамках усіх гілок влади, і ми рухаємось ним.

Міністерство охорони здоров'я спільно з Центром громадського здоров'я затвердило загальнонаціональний план вакцинації.

Цей документ фактично має стати комплексною методичкою для реалізації основної мети – вакцинації якнайбільшої кількості груп населення найближчим роком.

План містить пріоритетні групи та етапи вакцинування, описує логістичну складову та процеси для організації кампанії.

«Велике будівництво»

Програма Президента «Велике будівництво» в частині 100/100/100 повністю виконана ([Урядовий портал](#)).

Слідом за школами та спортивними об'єктами, будівельні роботи закінчені у 100 дитячих садочках по всій країні. Створено нові місця в дитсадках для майже 6 тис. дітей.

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов:

Особисто для мене має величезне значення, що план «Великого будівництва» на цей рік навіть перевиконано. 114 шкіл, 100 дитсадків та 101 спортивний об'єкт уже готові приймати відвідувачів. І це лише початок.

Цього року «Велике будівництво» вирішило проблему батьків майже 6 тис. дітей, які нарешті зможуть відвідувати садочок. Адже саме стільки нових місць у дитячих дошкільних закладах створено завдяки «Великому будівництву». Таким чином, ми поступово вирішуємо багаторічну проблему браку місць у дитсадках.

При цьому майже для 15 тис. дітей ми покращили умови для навчання та дозвілля в садочках.

Традиційно з нагоди виконання плану в Мінрегіоні відзначили найкращі об'єкти. Ідеться про дитячі садочки:

– дитячий садочок «Надія», с. Пісочин Харківської області. На нього мешканці мікрорайону «Надія» чекали 20 років. Наразі дитячий садок відвідує близько 120 дітей;

– садочок у смт Авангард Одеської області може прийняти 190 дітей, що дасть можливість охопити дошкільною освітою не тільки мешканців смт. Авангард, а й територіальної громади;

– садочки в с. Дачне Волинської області та с. Борщовичі Львівської області є прикладами високої якості робіт та забезпечення безбар'єрності.

Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій

Упродовж 2020 року у Вінниці було успішно реалізовано проект «Вінницький стандарт гостинності», спрямований на системне посилення конкурентоспроможності туристичної індустрії в місті та виведення на новий рівень якості надання туристичних послуг ([Децентралізація](#)).

Ініціативу втілювала спілка підприємців «Стіна» за постійної підтримки Вінницької міської ради та за сприяння проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС). У межах проекту було проведено цикл освітніх заходів для вінницьких гідів, створено бізнес-асоціацію «ХлібСіль», яка об'єднала місцевих підприємців зі сфери HoReCa, і розроблено важливий візійний документ – «Вінницький стандарт гостинності».

Голова спілки підприємців «Стіна», керівник проекту Олександр Печалін:

Упродовж останніх кількох років у Вінниці почали створювати й облагороджувати цікаві туристичні локації, але залишилась проблема: плануючи відпочинок, туристи найчастіше сприймають Вінницю як «місто одного дня». Відтак визріло завдання створити для гостей такі умови, щоб вони залишалися надовше. Ще одним бар'єром на шляху розвитку туристичної сфери була відсутність грамотної колаборації між місцевими гідями, готельєрами, рестораторами. У рамках втілення проекту ми зуміли об'єднати гравців готельно-ресторанного бізнесу та івент-індустрії. Наше завдання надалі – налагоджувати ефективні ланцюжки взаємодій у туристичній галузі та напрацьовувати спільні туристичні продукти.

Влітку підприємці готельно-ресторанної сфери Вінниці об'єднались і заснували асоціацію гостинності «ХлібСіль». За підтримки спілки «Стіна» та Проекту ПРОМІС для учасників новоствореної організації провели шестимодульне навчання, розробили проект місії та візії спілки, окреслили ключові пункти політики членства. Асоціація сформулювала свою амбітну мету: у 2030 році Вінниця – упізнаваний гастро-бренд на мапі України та Європи. Об'єднуючи зусилля та встановлюючи нові дієві партнерства, учасники асоціації працюватимуть над збільшенням потоку туристів на Вінниччину, зокрема, через розвиток культури харчування й гастротуризму (...).

Власниця готельно-ресторанного комплексу Churchill-inn у Вінниці Єва Маланчак:

Вважаю, що вінницька туристична галузь має сильний потенціал і велике майбутнє. Незважаючи на те, що в нас немає стародавньої архітектури, якою можна було б легше приваблювати туристів, у місті активно акумулюють ресурси довкола наявних переваг і приймають

ефективні стратегічні рішення. Новостворений стандарт гостинності дає нам – власникам готелів і ресторанів – чітке бачення спільної мети, упорядковує напрям руху, а це однозначно стимулюватиме розвиток туристичної індустрії в цілому.

Вінницький стандарт гостинності лаконічно презентує кодекс і піраміду цінностей його представників, а також визначає послідовні вісім кроків «до серця гостя». Завдяки грамотному координуванню розробки стандарту вдалося проговорити й органічно подати справжню суть вінницької гостинності. Місцеві готельєри та ресторатори вбачають великий ресурсний потенціал у впровадженні стандарту та навіть попри кризу, спричинену пандемією COVID-19, братимуть його за основу в удосконаленні свого іміджу й налагодженні довготривалих відносин із клієнтами.

Одним із важливих стратегічних завдань на шляху розвитку економіки Полтави є посилення експортної діяльності місцевих товаровиробників ([Децентралізація](#)).

Тому впродовж 2020 р. комунальна організація «Інститут розвитку міста» за сприяння проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС) втілювала в місті важливу комплексну ініціативу щодо стимулювання спроможності полтавських підприємств до виходу на закордонні ринки й адаптації їхньої продукції до вимог країн-імпортерів. До участі в проекті долучилися понад 20 підприємств, які працюють у трьох галузях промисловості: легкій, харчовій і машинобудуванні.

Керівник проекту, заступник директора Інституту розвитку міста Петро Перетяцько:

Насамперед ми дали підприємцям класичний дієвий алгоритм виходу на зовнішні ринки. Серед учасників були компанії з певним досвідом експортної діяльності, тож вони мали нагоду вдосконалити вміння й освоїти системний підхід у розбудові зовнішньоекономічних відносин. По завершенні навчання ми відібрали учасників, чиї підприємства були більш готовими до втілення експортної діяльності – вони отримали додаткові індивідуальні онлайн-консультації. Головним здобутком проекту вважаю те, що підприємці отримали практичні навички ґрунтового аналізу ринку та своїх можливостей.

Під час навчальних тренінгів і семінарів учасники покроково знайомилися з експортними операціями, освоювали інструменти сканування потенційних ринків і їх привабливості, навчалися оцінювати внутрішні ресурси компанії, визначали споживачів, для яких можуть створити найбільшу цінність своїми товарами чи послугами. Також вони дізналися про вимоги до товарів і їх адаптацію під час виходу на європейські ринки, аналізували основні схеми сертифікації, маркування, пакування продукції. Ключовим завданням кожного було формування унікальної торговельної пропозиції для конкретного закордонного ринку.

Власник ПП Endorfine Роман Камалетдінов:

Тренінги дали мені чітке розуміння суті й послідовності кроків до старту експортної діяльності. Відтак бажання виходу на закордонні ринки перестало бути азартною авантюрою, натомість набуло ясності та структури. Навчання спрямувало шукати відповідей на питання, за рахунок чого наша продукція може бути затребуваною на незнайомому ринку. Також дізнався, що у вільному доступі можна знайти великий масив аналітичних даних стосовно закордонних ринків, – їх будемо надалі використовувати для ухвалення ефективних управлінських рішень. Зараз поступово вибудовуємо свій шлях у напрямку експорту, ведемо переговори з потенційними партнерами. Плануємо почати з найближчих країн, щоб у разі виникнення операційних труднощів чи форс-мажорів мати можливість швидко відреагувати. Сподіваюсь, що впродовж наступного року матимемо перший експортний контракт.

23 грудня, у річницю створення Полянської громади (Закарпатська обл.), відбулося урочисте відкриття нового центру надання адміністративних послуг ([Децентралізація](#)).

У центральному офісі ЦНАП надається 259 послуг, включно з послугами РАЦС, соціального захисту, пенсійного фонду та іншими, найнеобхіднішими для мешканців громади. 127 послуг надаються у селищах Плоске, Родниківка та Солочин.

Голова Полянської громади Іван Дрогобецький:

Створення ЦНАП у громаді – дуже важлива справа, адже впливає на якість життя мешканців та розвиток підприємницької діяльності. Я дякую нашим європейським партнерам за комплексну допомогу, завдяки якій ми «з нуля» створили систему надання адміністративних послуг та максимально наблизили послуги до кожного мешканця нашої громади.

Приміщення для ЦНАП громада побудувала «з нуля», а Програма «U-LEAD з Європою» облаштувала центр меблями та невдовзі завершить поставки та інсталяцію техніки, програмного забезпечення для дев'яти робочих місць адміністраторів ЦНАП та ВРМ, а також програмного комплексу для ЦНАП «Вулик». У центральному офісі ЦНАП є громадська приймальня для спілкування мешканців з місцевою владою. Усі точки доступу до послуг у громаді облаштовані для людей з інвалідністю.

Новини із соціальних мереж

([Президент України Зеленський Володимир Олександрович](#))

Президент України Володимир Зеленський:

Уже 2021 рік. Рік нових надій і нових можливостей. А ми і цей рік починаємо з того, що вкрай важливо для кожної нормальної держави.

Підкреслю, саме для нормальної держави, у якій ключовою цінністю є саме людина, а не політична чи олігархічна доцільність.

Додому нарешті повернулися наші громадяни із Сирії – це жінки з дітьми. Кілька років їх утримували у надзвичайно жахливих умовах у таборах для переміщених осіб. Там, де немає життя і де пекло стає повсякденністю.

Для держави це було одним із найскладніших завдань останнього часу – дістати їх звідти. Для цього працювали і наші дипломати, і спецслужби України, і партнерські спецслужби. Це про реальну, а не фейкову спецоперацію. Це про те, як усе відбувається в реальному житті, а не в бойовиках чи на ток-шоу...

Ключове. Україна завжди повертатиме додому всіх своїх громадян, якими б вони не були і де б не потрапили в біду. Це аксіома. Спочатку – додому, а потім уже розбираємося по суті...

Цивілізована країна має цінувати кожне життя, поважати кожну долю. Україна навчилася бути такою й залишатиметься саме такою країною.

Щасливого нового року кожному з вас!

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Наступного року у держбюджеті передбачені доплати в розмірі 300 % лікарям, які борються з COVID-19, збільшення заробітних плат для всіх медиків, кошти на протидію й лікування коронавірусу, на закупівлю вакцини. В ефірі програми «Свобода слова Савіка Шустера» розповів про основні напрями фінансування медицини у 2021 р.

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Головний фінансовий документ країни на 2021 р. був ухвалений цього тижня. Основне збільшення видатків у ньому передбачене на медицину (+47 млрд грн) та освіту (+23 млрд грн). Також закладене істотне збільшення фінансування безпеки й оборони (+21 млрд грн) та соціальної допомоги людям (+19 млрд грн).

Важливо, що ставки ПДВ, ПДФО, ЄСВ, податку на прибуток підприємств залишаються без змін. Водночас у Держбюджеті передбачене зростання заробітних плат для медиків, освітян, військовослужбовців. Бюджет є збалансованим з точки зору доходів-видатків та реалістичний до виконання.

Україна завершить рік з виконанням усіх соціальних зобов'язань, які були передбачені нинішнім бюджетом. Учора Президент Володимир Зеленський та Міжнародний валютний фонд повідомили, що місія МВФ почне роботу в Україні з наступного тижня.

Для України це є підтвердженням підтримки МВФ у провадженні реформ та позитивним сигналом щодо виплати чергового траншу. А для

наших міжнародних фінансових партнерів та банківського середовища – маркером стабільності.

Крім того, цього тижня уряд підписав угоду з ЄБРР на суму 450 млн євро, що будуть спрямовані на розвиток дорожньої інфраструктури. Зокрема, ідеться про капітальний ремонт автошляху М-05 Київ – Одеса та будівництво Північного обходу м. Львова. Реалізація цих проєктів не лише зробить життя людей комфортнішим, але і створить мультиплікативний ефект для зростання економіки України...

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

...Сьогодні уряд схвалив проєкт закону, яким пропонується розблокувати «Велику приватизацію» у 2021 р. А саме – зняти обмеження на продаж низки об'єктів: п'яти теплоелектроцентралей, трьох обленерго, підприємства «Більшовик», Одеського припортового заводу, Об'єднаної гірничо-хімічної компанії, «Президент-готелю».

Приватизація – це серйозний удар по корупції та інтересах тих ділків, які звикли заробляти на державних підприємствах. У 2021 р. ми хочемо, аби процес приватизації пришвидшився.

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Запустили в роботу важливий для України енергетичний об'єкт.

Сьогодні в межах робочої поїздки до Херсонської області відкрили повітряну лінію електропередачі 750 кВ Запорізька АЕС – підстанція «Каховська». Будівництво цієї лінії є значущим кроком для розвитку атомної енергетики та для забезпечення енергетичної безпеки України.

Загальна вартість проєкту становить 195 млн євро. Будівництво фінансувалося коштами наших міжнародних партнерів – ЄБРР та ЄІБ.

Важливо, що запуск цієї лінії усуває останні обмеження щодо максимальної потужності в роботі Запорізької АЕС.

Лінія є першим елементом майбутнього транзитного коридору, який дає можливість значно розширити потужності для експорту української електроенергії до країн ЄС після синхронізації об'єднаної енергетичної системи України з ENTSO-E.

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

...Зменшення рівня безробіття, створення та збереження робочих місць стали одним із найбільших викликів перед урядом цього року. У III кварталі цього року, у порівнянні з II кварталом, загальна кількість безробітних зменшилася на 600 тис. людей, а загальний рівень безробіття повернувся фактично до рівня кінця 2018 р. Уряд виділив мільярди гривень на підтримку бізнесу, завдяки чому вдалося зберегти близько 400 тис. робочих місць.

Програма доступних кредитів для МСБ «5–7–9» цього року вийшла на позначку в 16 млрд грн. У кризовий рік – це величезний успіх. Уперше за останні 10 років невеликі підприємці отримали можливість брати дешеві гроші для розвитку та підтримки власної справи. І це не окремі обрані «друзі», а майже 7 тис. різних бізнесів, де працюють сотні тисяч наших громадян. Наступного року держава виділяє на програми доступного кредитування 12 млрд грн, що дасть змогу забезпечити вже десятки мільярдів доступних грошей для малих та середніх підприємців.

Промислове виробництво в листопаді цього року відновилося до рівня листопада 2019-го. Якщо порівнювати з жовтнем, то промисловість зростає майже на 1,5 %. Комплексні програми підтримки промисловості, зокрема машинобудування, дадуть поштовх до подальшого зростання в наступному році. Для цього в бюджеті на 2021 р. так само передбачені мільярди гривень підтримки...

(Олена Зеленська)

Дружина Президента України Олена Зеленська:

...За цей рік ми запустили сім аудіогідів у всесвітньо відомих музеях світу, спланували запуск ще трьох до кінця грудня та шести – в наступному році. Будемо наполегливо працювати, щоб на мапі світу ставало дедалі більше архітектурних пам'яток, де лунала б рідна українська мова...

(Олена Зеленська)

Дружина Президента України Олена Зеленська:

2020 рік минув під знаком приєднання України до «Партнерства Біарриц».

Я задоволена, що цього року Україна стала повноправною учасницею Партнерства та на законодавчому рівні ухвалила план заходів з реалізації конкретних дій...

Наступного року ми активно працюватимемо над тим, щоб:

1. Зменшити розрив в оплаті праці жінок і чоловіків.
2. Розвивати безбар'єрний публічний простір.
3. Досягнути однакових можливостей для матері та батька щодо декрету.
4. Протидіяти домашньому та гендерно зумовленому насильству.
5. Забезпечити однаковий доступ до освіти незалежно від вибору професії для хлопців та дівчат.

«Партнерство Біарриц» – це про рівність, рівні права та можливості жінок і чоловіків. Це про руйнування соціальних, економічних, ментальних та фізичних бар'єрів.

Курс взято, будемо рухатись ним.

Експертний погляд

(Слово і Діло)

У державному бюджеті на 2021 р. закладені кошти для закупівлі близько 4 млн доз вакцини від коронавірусу. Однак український уряд шукає можливостей залучити додаткові кошти.

Політолог Віталій Бала:

Я думаю, що насправді вакцинація не може бути примусовою, бо навіть Всесвітня організація охорони здоров'я з цього приводу вказала, що це питання – не справа влади. Влада повинна пояснювати. У такому разі тільки добровільна вакцинація може бути ефективною. По-друге, для того, щоб щеплення було примусовим треба, щоб держава надала можливість це робити безкоштовно.

Тому ані примусова вакцинація, ані санкції за відмову робити щеплення – ці питання перед українською владою навіть не стоять. У будь-якому разі, щоб вакцинація пройшла успішно й в Україні з'явився колективний імунітет, треба насамперед забезпечити вакцинами лікарів та моральних авторитетів. Це дало б можливість переконати частину українців, які скептично до цього ставляться, зробити щеплення проти коронавірусу.

(Слово і Діло)

Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба повідомив, що основними пріоритетами МЗС на 2021 р. стануть сім напрямів роботи. Це протидія агресії РФ, боротьба з пандемією COVID-19, запуск «Кримської платформи», розроблення політики щодо відносин з українцями за кордоном, просування експорту, енергетика та вихід на Африканський континент.

Політолог Михайло Дяденко:

Міністр визначив пріоритети відповідно до його діяльності. Загалом, вони раціональні й належать до тих завдань, які йому треба реалізувати, але якщо виходити зі стратегії розвитку країни взагалі, то, наприклад, просування України в країнах Африки видається сумнівним, і я не бачу особливих перспектив. Навпаки, розвиток співпраці з Китаєм міг би дати Україні набагато більше інвестицій, можливостей і технічного переоснащення економіки. Ми бачимо, що це не є пріоритетом МЗС, і ми бачимо, що в цьому є немала частка того, що наша зовнішня політика орієнтована на США, хоча, з точки зору розвитку економіки, Китай був би для України корисний.

Я думаю, що українські чиновники та політична еліта намагатимуться створити максимальний режим сприяння для нової влади США – і в плані інвестицій, і в плані просування їхньої позиції, і в оборонній галузі. Я думаю, що це буде режим максимальної присутності США. Чи буде це цілком відповідати інтересам України – сказати непросто, бо, з одного боку, це –

країна номер один, з іншого – вони більше зацікавлені в тому, щоб просувати свою продукцію, а не розвивати технології тут.

[\(Слово і Діло\)](#)

Місія МВФ розпочала свою роботу в Україні для перегляду угоди співпраці за програмою stand-by. Через COVID-19 вона працюватиме у форматі онлайн-зв'язку.

Економіст Борис Кушнірук:

Це буде своєрідний формат – онлайн-режим, я не знаю, наскільки такий формат дозволить ухвалювати рішення, у будь-якому разі, жодних коштів до кінця року Україна не отримає і через те, що розпочалися різдвяні свята, й через те, що деякі рішення прийматимуть у наступному році. Річ у тім, що вони, у принципі, ніколи не кажуть «ні». У такому разі вони говорять, що треба продовжувати роботу й скільки це триватиме – ніхто не знає. У будь-якому разі, вимоги, закладені в меморандумі, ніхто не скасовував.

Насправді питання будуть найбільше стосуватись бюджету й ситуації довкола антикорупційних органів.

Початок роботи місії МВФ в Україні був відтермінований із політичних причин: через ситуацію довкола НАБУ, антикорупційних органів, зміни керівництва НБУ. Усе це істотно обмежило прийняття рішень, до того ж, ці питання не можна назвати вирішеними повністю станом на сьогодні. І це може ускладнити вердикт. Тобто те, що місія розпочала свою роботу – це ще не означає, що буде ухвалене якесь рішення.

[\(Слово і Діло\)](#)

У бюджеті на освіту на 2021 р. передбачений 1 млрд грн на формування місць дистанційного навчання для кожної української школи.

Експерт з питань освіти Микола Скиба:

Насамперед потрібно забезпечити учасників освітнього процесу необхідними девайсами. По-друге, це інтернет. Тому що навіть за наявності контенту, а його теж немає, не буде як його доставити. Інтернет – це навіть базовий мінімум. Тобто: інтернет, девайси й контент. Далі вже – методичні розробки.

Найкращий варіант – це коли кожний учень має девайс. Це можна прирівняти до набору підручників. Тоді можна вести мову про те, що інфраструктура готова, й забезпечується рівний доступ, але, на жаль, формат дистанційної освіти поглиблює ці розриви.

Варто провести аудит, щоб чітко розуміти, що нині є у розпорядженні шкіл. Без такого аудиту, який може зафіксувати ситуацію, проблема не вирішиться. Я скептично це сприймаю, бо коли немає аудиту, це ні про що. Ми говоримо про витрату грошей, не знаючи, що в нас є.

(Слово і Діло)

У Києві тривають протести приватних підприємців. Вони незадоволені січневим локдауном, а також намірами влади посилити податкову політику і запровадити касові апарати для більшості категорій ФОПів.

Економіст Ілля Несходовський:

Це питання локдауну – не питання фіскалізації. Викликає обурення можливість того, що можуть заборонити діяльність.

Тут питання в тому, що з березня до травня діяв необґрунтований локдаун. За цей час постраждало багато підприємців і найбільше – маленькі крамнички, кав'ярні, бари та ресторани. Тобто вони взяли на себе найбільший удар, і влада надала їм допомогу дуже формально, тому зараз протести не вщухають. Якби їм не було завдано таких збитків – не було б сьогодні цієї проблеми.

Основна проблема, яка нині існує – це загроза повного банкрутства. Саме тому ФОПи й протестують. Тому підприємці виступають проти локдауну, який вводять сьогодні.

(Слово і Діло)

У ЗМІ з'явилась інформація, що Офіс Генерального прокурора надіслав поштою повідомлення про підозру голові Конституційного Суду Олександрі Тупицькому, а також клопотання Президентові України Володимирі Зеленському про усунення О. Тупицького з посади судді терміном на два місяці.

Експерт з конституційного права Богдан Бондаренко:

Конституційний Суд самостійно, відповідно до сьогоднішнього тексту Конституції та закону про Конституційний Суд, вирішує питання про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, звільнення судді в разі скоєння ним істотного дисциплінарного проступку або грубого порушення правил етики. Тобто будь-які питання щодо роботи чинного судді КСУ регулює сам КСУ. Для таких рішень необхідна згода двох третин від складу суддів.

Президент, парламент, З'їзд суддів узагалі не мають до цього стосунку. До 2016 р. О. Тупицького просто звільнили б за порушення присяги і все. У цьому випадку ситуація свідчить про те, що це більше інформаційний привід. З одного боку, це дає змогу Президенту продовжувати протистояння з Тупицьким, показуючи, хто поганий, а хто хороший. З іншого – підштовхує КСУ до якихось дій, мовляв, як можна відмовчатися, якщо у вас та й у правоохоронців є питання до голови КСУ.

Щодо підозри, офіційно її ще не вручили, але теоретично це можна зробити. Інша річ, що затримання, утримання під вартою, арешт можливі тільки за згоди КСУ.

Також відкритими залишаються питання, за якою справою готується підозра Тупицькому, з приводу чого? За яким епізодом? Чи не спливли терміни давності тощо.

Тим часом КСУ теж мовчить. Для забезпечення свого авторитету він міг би розглянути питання щодо подальшого головування О. Тупицького. Чи може виконувати його повноваження заступник?

Поки що створюється певний інформаційний фон довкола КСУ та Тупицького, зокрема, відбуваються певні маневри, спрямовані на зміну голови КСУ. Загалом усе, що відбувається довкола голови КСУ, вказує на те, що до нього надто багато питань, щоб він продовжував бути головою. О. Тупицького призначили на посаду судді КСУ у 2013 р. терміном на дев'ять років. Тобто його повноваження спливають у 2022 р.

Можна досидіти до кінця терміну, але є сумніви, що їм (нинішньому складу КСУ. – Ред.) це вдасться. Суд не є монолітним, і не треба думати, що судді на 100 % будуть захищати О. Тупицького до останнього.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Минулими вихідними низкою регіонів України прокотилися вуличні протести. Люди вимагали зберегти тарифи, котрі діяли до 1 січня 2021 р., скасувати нові тарифи на газ і його транспортування, а також повернути пільговий тариф на електроенергію.

Заступник начальника департаменту з енергоефективності «Нафтогаз України» Олексій Хабатюк:

Є багато скарг із регіонів стосовно того, що людям перешкоджають у вільному виборі постачальників послуг. На ринку природного газу з серпня минулого року працює вільний ринок. Є досить багато пропозицій, котрі на 30–40 % нижчі за ціни у старих постачальників. Люди реально можуть економити, але є інформація, що «Облгази» чи «Газбуди» не дають змінити постачальника. Перешкоджають по-різному: то не дають якусь інформацію для переходу, то залякують відключеннями, то нараховують якісь нові платежі. Виходить, що реалізувати своє законне право на те, щоб платити менше, людина не може, бо їй перешкоджають це зробити.

Завдання влади – використати всі можливі інструменти, щоб запобігти укоріненню монополії на ринку газу і зробити так, щоб споживач міг змінити постачальника у будь-який момент легко, швидко і безболісно.

Енергетичний експерт Віталій Волинець:

Очевидно, НКРЕКП вирішило, що тариф треба піднімати для того, щоб підтримувати газову інфраструктуру на належному рівні. Якщо цю систему не підтримувати, то ми будемо мати проблеми та трагедії, як днями сталася на Полтавщині. Про це також треба пам'ятати.

За тими контактами, що пропонують «Облгази» чи «Газбуди», ціна на газ сягає до 10 грн за кубометр. На мою думку, це дуже велика маржинальна складова. Це «надмаржинальність» на сьогодні.

Якщо уряд і запусить якісь механізми зниження цін на газ для населення, то українці це відчують, у кращому випадку, з лютого.

([Радіо Свобода](#))

Міністерство оборони України уклало контракт із державним Київським конструкторським бюро «Луч» про постачання берегового ракетного комплексу «Нептун» до Збройних сил України.

Голова правління «Українського мілітарного центру» Тарас Чмут:

Навіть якщо його включать у ДОЗ цього року, то на виробництво треба не менше від року. Проте, щоб сформувати комплекс і він набув спроможностей, мине ще, напевно, з рік. Тому наявність комплексу, навченого, підготовленого розрахунку, розуміння тактики застосування, плюс наявність боєкомплекту – це все десь два–три роки мінімум за найкращих розкладів.

([Радіо Свобода](#))

12 січня президентка Республіки Молдова Мая Санду здійснює свій перший закордонний візит до Києва у відповідь на запрошення Президента України Володимира Зеленського.

Екс-міністр закордонних справ Молдови Ніку Попеску:

У зовнішній політиці символізм, прагматизм і реалізм завжди співіснують паралельно, навіть тоді, коли контактів немає. Звичайно, це також передбачає певні дії чи відсутність дій. І в цьому сенсі, так, це дуже важливий візит, це візит, що відновлює двосторонні відносини між Україною і Молдовою, які кілька років були заморожені на найвищому рівні через те, що Молдова не була для Києва прийнятна як партнер, вартий поваги і довіри.

Ця ситуація поставила Молдову у важке становище, бо для будь-якої держави вочевидь не вигідно мати відносини, заморожені на найвищому рівні, а такі заморожені на найвищому рівні відносини із сусідньою державою становлять величезну невигоду для будь-якої держави, будь-якої країни. І, очевидно, така невгода значно впливає на здатність Молдови просувати свої інтереси і стосовно України, і загалом на регіональному рівні.

(...) Цей саміт, ця зустріч на найвищому рівні є першим кроком до подолання цього так багато років замороженого стану у відносинах з Україною на найвищому рівні. Бо коли проблеми накопичуються так багато років, очевидно, що їхнє вирішення теж протриває довший час.

Важливо не дивитися на відносини з Україною тільки через призму проблем, які ви згадали – відносини з Україною дають набагато більше можливостей, різнопланових можливостей.

По-перше, Молдова і Україна мають велику зацікавленість у стабілізації регіональної безпеки, у співпраці між собою, а також у тому, щоб поліпшити свої методи управління за допомогою європейських і євроатлантичних структур. І в Україні, і в Молдові президенти Мая Санду і Володимир Зеленський мають спільний порядок денний щодо боротьби з корупцією.

Є питання двосторонньої торгівлі, дуже важливі для громадян Молдови. Є туристичні зв'язки, які минулого року потерпіли від пандемії і

були менш інтенсивними, але в них теж є велика зацікавленість. Є зацікавленість у полегшенні в'їзду до України громадян Молдови, транспортники зацікавлені в легшому пересуванні Україною чи транзиті через неї. Так що це відносини, які не варто розглядати тільки через призму проблем Новодністровська чи Дністра, або проблем, пов'язаних з енергетичною безпекою чи придністровським урегулюванням – це складні відносини, в яких існує дуже багато можливостей, хоча існують і ці проблеми.

Очевидно, що ці проблеми накопичувалися дуже багато років, а деякі з них навіть десятиліттями, і їх неможливо подолати негайно. Але дуже важливо почати вирішувати ці проблеми. Бо за умов замороженого діалогу з такою великою і важливою державою, як Україна, проблеми вирішувати неможливо, це не принесе Молдові нічого доброго.

І це відновлення відносин з Україною означає й кілька кроків назустріч одне одному з боку як Молдови, так і України, і бажання поступово вирішувати ці накопичені проблеми. Але водночас важливо, і, я думаю, обидві столиці усвідомлюють це дуже чітко, що не можна звести ці двосторонні відносини до кількох проблем і що існує ширший загальний контекст, у якому Молдова й Україна мають дуже багато спільних інтересів.

Ми вже згадували регіональну безпеку, придністровське врегулювання. І ці виміри будуть дуже важливою темою для обговорення в Києві.

Ці контакти існують, щоб розблокувати проблеми, але потрібно більше зустрічей і на найвищому рівні, і на робочому рівні, щоб подолати певні проблеми. Іноді потрібні навіть десятки зустрічей, щоб вирішити ці проблеми чи щоб завершити певні проєкти співпраці. У певному сенсі, так, Молдова і Україна зараз роблять перший крок до перезавантаження відносин. Але, очевидно, будуть потрібні й інші кроки. І я вірю, що вони повернуть ці двосторонні відносини на добрий шлях.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Західні дипломати та військові експерти звернулися до української влади з посланням, у якому рекомендують, щоб надалі суди над військовими посадовими особами, що стосуються рішень на полі бою та інших рішень у воєнний час, здійснювалися в Україні військовим судом, військовим суддею та журі військових із досвідом операцій. Це стало реакцією на вирок генерал-майору Назарову, якого суд загальної юрисдикції визнав винним у загибелі 49 українських десантників в аеропорту Луганська у 2014 р. та засудив до семи років позбавлення волі.

Керівник науково-дослідної лабораторії регіональної безпеки і військового права Науково-дослідного інституту інформатики та права, генерал-майор юстиції (в запасі), кандидат юридичних наук (у 2014 р. – військовий прокурор Південного регіону України) Павло Богуцький:

Головне, на що в цьому напрямку ми маємо орієнтуватися в досвіді країн-партнерів НАТО, це те, що висновки щодо дій військового (і особливо

за умов бойових дій) повинні робити виключно компетентні слідчий, прокурор, суддя, а також експерти з відповідною військовою освітою й підготовкою.

Війна – це інша сфера, повністю протилежна звичайним цивільним умовам людського життя. Людині з цивільним світосприйняттям це складно усвідомити.

Військової поліції ми не маємо. Існує квазіправоохоронний орган – Військова служба правопорядку (ВСП), який не має всіх повноважень правоохоронного органу. Таким чином ВСП не спроможна виконувати завдання стосовно розслідування, притягнення до кримінальної відповідальності – чинним законом такі повноваження для неї не визначені.

Військові прокуратури в процесі ліквідації та реформування – поки що працюють лише військові прокуратури в гарнізонах.

Це прокуратура з цивільним статусом, що спеціалізується на військових провадженнях, справах в оборонному секторі. Але закон не містить вимоги, щоб її посадовці або прокурори були військовослужбовцями чи мали б досвід військової служби. Зазначено лише загальні кваліфікаційні вимоги. Скажімо, у США інакше – на такій службі обов'язковим вважається статус військовослужбовця.

Ці (військові. – Ред.) суди в Україні ліквідували ще у 2010 р. (військові суди були ліквідовані 15 вересня 2010 р. за президентства Віктора Януковича. – Ред.).

Тобто, якщо говорити про систему військової юстиції країн НАТО (три рівні: військові поліція, прокуратура, суд), ми нині не маємо ані першого, ані другого, ані третього.

Хоча очевидно – там де є армія, справами щодо військовослужбовців повинні займатися суто військові органи юстиції.

Проте я впевнений, що маючи мету й політичну волю, систему військової юстиції в Україні можна відновити. І насправді не так багато часу на це потрібно.

Для вирішення проблеми секцією права національної безпеки та військового права Національної академії правових наук України напрацьовані необхідні наукові та практичні матеріали.

Насамперед необхідно ухвалити Закон «Про Військову поліцію». Проект такого закону готовий, його необхідно доопрацювати, внести на розгляд Верховною Радою.

Потрібно внести зміни до Закону України «Про прокуратуру» і відновити військову прокуратуру – у складі системи прокуратури. Крім спеціалізації, визначити, щоб її посадовці, військові прокурори мали статус військовослужбовців. Це важлива річ, адже йдеться про відповідну підготовку й знання.

Ну і передбачити на законодавчому рівні створення військових судів. До парламенту попереднього скликання такі пропозиції надходили, але відповідний законопроект не був розглянутий.

З моєї точки зору, першим кроком у створенні військових судів могло б бути встановлення спеціалізації у розгляді справ стосовно військовослужбовців у судах цивільних. Але такий крок варто розглядати лише тимчасовим – до законодавчого відновлення системи військових судів.

(...) Судова статистика не передбачає відповідної спеціалізації стосовно Збройних сил та інших утворених відповідно до законів України військових формувань.

Звісно, загальний облік існує, вибірку звідти можна зробити. Аналітична робота, яку потрібно виконувати і яка виконується не системно, а лише під час спеціальних досліджень – для визначення проблемних питань протидії злочинам серед військовослужбовців.

У кожній справі стосовно правопорушень військовослужбовців потрібно розбиратися з ґрунтовним знанням військового законодавства, з розумінням умов проходження військової служби, бойової обстановки, з розумінням тих обставин, у яких на момент правопорушення перебував військовослужбовець.

Тут важливими стають не лише знання, а певний військовий досвід.

Якби свого часу було проведено належні – на місці події, в бойовій обстановці – слідчі та оперативно-розшукові дії в розслідуванні загибелі журналістів у справі нацгвардійця Віталія Марківа, якби військова поліція працювала на той час, узагалі не сталося б того, що сталося – бійця безпідставно звинуватили, засудили. Та й продовжують звинувачувати в Російській Федерації.

Кожне провадження про військові правопорушення має свої особливості. Щоб розбиратися з порушенням правил бойового чергування, потрібно знати відповідне законодавство.

Якщо говоримо про порушення правил експлуатації бойових машин, військовий слідчий або прокурор повинні знати тактично-технічні характеристики тієї або іншої машини, розуміти, для чого і як вона застосовується. Те саме стосується правил поведінки зі зброєю.

Коли йдеться про порушення статутних правил, слідчий також має бути підготовленим – не просто знати статuti, а й знати, як вони застосовуються.

При порушеннях службових обов'язків потрібно чітко розуміти, хто, на якому рівні й які саме має обов'язки, які рішення приймає і в який спосіб такі рішення виконуються.

Не може командувач відповідати за невиконання службових обов'язків командиром підрозділу або частини. Не може командувач відповідати за порушення, які можуть мати місце в діях (або бездіяльності) його заступника.

Незрозумілою з огляду на це є, зокрема, підозра командувачу Повітряних сил С. Дроздову – у порушенні правил польотів і підготовки до них та про недбале ставлення до військової служби (ідеться про авіакатастрофу під Чугуєвим у вересні 2020 р., в якій загинуло 26 курсантів і пілотів військового літака Ан-26. – Ред.).

([Радіо Свобода](#))

**Заступник виконавчого директора Ради зовнішньої політики
«Українська призма» Сергій Герасимчук:**

Невисоку оцінку зовнішній політиці України експерти ставлять через низку системних проблем. По-перше, це відсутність стратегічного бачення зовнішньої політики, про яке згадують із року в рік. МЗС працює над тим, щоб заповнити цю прогалину, однак процес далекий від завершення.

Як наслідок, серед стратегічних партнерів подекуди з'являються «несподівані держави», а от партнери, що демонструють відданість безпековій співпраці – скажімо, Румунія, у цьому переліку не фігурують.

Ще одна причина – брак координації між органами влади. Можна припустити, що за цим красивим евфемізмом приховується паралельне формування пріоритетів зовнішньої політики на рівні МЗС та Офісу Президента України.

Зрештою, не можна забувати про російську агресію. Протидія їй є природним пріоритетом, але відтягує на себе ресурси і подекуди оголює інші важливі напрями.

(...) Сталість курсу на ЄС та НАТО експерти регулярно називають серед головних досягнень зовнішньої політики України. Проте навіть у експертних колах зменшилась кількість тих, хто вважає Росію ворожою країною. У попередньому опитуванні так вважали 99 % експертів, а тепер – 92 %.

Це свідчить про те, що наративи про необхідність «примирення» з Москвою й надалі ширяться українським інформпростором і здобувають прихильників. І хоча шансів на розворот у бік Росії мало, не виключено, що кількість тих, хто прагнучиме «гібридного миру», зростатиме. Росія грає у «довгу гру» і не полишає надій на те, що «гібридний мир» стане плацдармом для розвороту в бік Кремля.

Чимало експертів назвали серед пріоритетів формування політики сусідства. Це новий тренд – раніше основний фокус був на співпраці з великими державами та об'єднаннями.

З одного боку, прикро, що розуміння цього постало на тлі проблем із Угорщиною та частково Польщею. З іншого – добре, що тепер є прагнення налагодити із сусідами співпрацю і долучатися, а іноді й формувати нові регіональні формати. Такі як «Бухарестська дев'ятка», «Тримор'я», «Люблінський трикутник».

([Радіо Свобода](#))

Президент України Володимир Зеленський підписав указ про відсторонення від займаної посади голови Конституційного Суду України Олександра Тупицького на два місяці.

Політолог Олег Саакян:

Це безпрецедентне рішення. Незважаючи на те, що О. Тупицький явно не перебуває у фаворі як в опозиції, так і в суспільства в цілому, опозиція

стовідсотково підніме його на прапори. Уже в соціальних мережах помітні тези про узурпацію влади В. Зеленським. У цьому випадку обґрунтування у вигляді КПК, тобто Кримінально-процесуального кодексу України, видається вкрай сумнівно.

Конституційна криза – це окремо, а подія з відстороненням на два місяці також окремо. Вони пов'язані політично, але юридично вони лежать у різних площинах. Політично ми перебуваємо в ситуації досі затяжної конституційної кризи, коли Конституційний Суд вирішив одним помахом демонтувати цілу частину антикорупційної інфраструктури.

До того ж, суд почав розглядати питання й мови, яке є дуже чутливим. Була інформація, про неї казав секретар РНБО, що за діями Конституційного Суду може бути зовнішнє втручання, натякаючи на Російську Федерацію і можливий зв'язок із кримінальними й політичними проросійськими групами цих діячів.

Те, що зараз відбувається, іде своїми коренями до 2017 р. До дій О. Тупицького, які, на думку слідства, можуть мати характер незаконних. Відповідно, там іде слідство, і тому було звернення Генерального прокурора про відсторонення.

(...) Насправді, воно (рішення Зеленського. – Ред.) є негативним для всіх. Тому що з конституційної кризи гарного виходу ніколи немає, усі виходи погані. Це глухий кут, коли конституційні органи зіштовхнулися між собою й не можуть у звичайному робочому режимі вийти з цього глухого кута.

В. Зеленський перевищив власні повноваження, оскільки Президент керується Конституцією. А в Конституції є ст. 102 і вичерпний перелік повноважень Президента, якими його наділено. І там немає нічого про зняття з посади голови Конституційного Суду. Так само, як і в частині Конституції стосовно Конституційного Суду немає такого механізму.

Для Заходу ситуація буде достатньо складною, на розтяжці. Оскільки, з одного боку, юридично все доволі зрозуміло, що це сумнівне рішення. Але, з іншого боку, Конституційний Суд продемонстрував свою політичну заангажованість у житті держави, зайняв достатньо сумнівну юридичну позицію, як сказала Венеційська комісія стосовно його останніх рішень. Плюс, це люди, які мають вкрай низький рівень довіри у суспільстві, і більшість із них призначалася ще президентом-втікачем Януковичем.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Старший науковий співробітник Інституту держави і права імені В. Корецького НАН України Микола Сірий:

Ідеться не стільки про конкретного суддю (очільника КСУ Олександра Тупицького), якого хтось підтримує або ні. Ідеться про те, що в належному демократичному врядуванні глава держави не може відсторонювати суддів від посади. Тому що демократія ґрунтується на розподілі влад. І якщо

президентська команда спробує руйнувати ці базові принципи, то цей її крок буде спрямований не на досягнення справедливості, а на шкоду суспільству.

Жодна норма Кримінального процесуального кодексу не може передбачати право Президента відсторонювати суддю Конституційного Суду від виконання обов'язків. У ст. 154 КПК, на яку посилаються на Банковій, ідеться не про відсторонення представників судової влади, вона стосується вузького кола осіб, а саме регіональних керівників таких відомств, як СБУ, яких глава держави має право призначати, відсторонювати, або визначати, хто буде тимчасовим виконувачем обов'язків.

Заслужений юрист України, колишній заступник голови ЦВК Андрій Магера:

Якщо говорити про повноваження Президента України, то вони є конституційно окресленими: це впливає з п. 31 ч. ст. 106 чинної Конституції. Ідеться про те, що Президент здійснює також «інші повноваження, передбачені цією Конституцією». Отже, лише повноваження, прописані в Конституції, може здійснювати Президент. Усе інше, записане (про повноваження Президента) в законах, і в тому ж КПК – має очевидні ознаки неконституційності. Тому указ Президента, про який ми говоримо, є щонайменше неконституційним.

Питання не в Тупицькому і навіть не в Зеленському. Тут ідеться про імідж держави. Європейський континент уже давно звик, що Україна, якщо й робить якісь сюрпризи, то вони переважно неприємні, скандальні, за межами верховенства права. Україну сприймають як неслухняного непутящого підлітка. Але якого жаліють, якому все одно пробачають, намагаються підказати дорогу. Але, на жаль, українська влада цього не розуміє. Вона сприймає Захід як «лохів», яких можна ввести в оману. Але Захід це чудово розуміє, як і ситуацію з Конституційним Судом.

Адвокат, юридичний радник та експерт із протидії корупції Максим Костецький:

На Банковій скористалися нормою КПК про те, що через наявність кримінального провадження на особу Президент за поданням прокурора начебто має право відсторонити її. Але щодо суддів Конституційного Суду є передбачені Конституцією гарантії їхньої незалежності. Президент не має права відсторонювати голову цього суду. За законом це може зробити лише сам КСУ. Президент замість пошуку адекватних виходів із ситуації знову обрав просте рішення, яке заводить до ще більшого правового хаосу.

Натомість було потрібно якнайшвидше проводити розслідування за кількома справами, в яких фігурує Олександр Тупицький. А тим часом – ініціювати зміни у профільне законодавство про КСУ, зокрема – подбати про прозорі та якісні процедури відбору суддів до цього органу.

Політолог Євген Магда:

У нинішній ситуації немає чистого конституційного рішення, Конституційний Суд не вперше в українській історії «показує зуби», ухвалюючи сумнівні або скандальні рішення.

Ніде в законодавстві не записано, що Президент може відстороняти суддю КСУ. Отже, люди, які переконали Зеленського це зробити, може вони працюють на його політичних опонентів? Є й інформаційна складова. Маю враження, що в такий спосіб В. Зеленський хотів перебити резонанс навколо справи заступника голови ОП О. Татарова, коли прокурори відмовляються висувати йому звинувачення, і він виходить із зали суду переможцем. Крім того, Володимир Зеленський – юрист за дипломом. І я раджу перевірити його диплом, який йому видав Криворізький економічний інститут КНЕУ імені Вадима Гетьмана, поцікавитися, як у нього були справи з конституційним правом, з основами держави та права: думаю, він, як майбутній юрист, усе це вчив.

Не кожен президент здатен покласти «під ялинку» в країні «глибоку конституційну кризу», однак Зеленському це вдалося.

Криза матиме і внутрішньополітичний вимір (активізуються проросійські сили, які пропонуватимуть владі свою співпрацю), і зовнішньополітичний вимір. Так, західні партнери навряд чи толеруватимуть такі дії українського Президента щодо КСУ; тому наймудріше було б перед аналогічними рішеннями провести зустріч із послами та повіреними найважливіших партнерів України та принаймні пояснити наміри та цілі глави держави.

[\(Український кризовий медіа-центр\)](#)

Після ліквідації районів постала гостра проблема, пов'язана з тим, які структури мають опікуватися районними лікарнями.

Заступник міністра розвитку громад та територій України В'ячеслав Негода:

Сьогодні ми з Міністерством охорони здоров'я, громадами, райрадами та ОДА (які це координують) працюємо над тим, аби визначитися із передачею лікарень. Усі громади перебувають на прямих міжбюджетних відносинах, тож рішення потрібно шукати саме там. Або лікарня передається в громаду, або декілька громад, жителі яких обслуговуються в певному закладі, повинні думати, як забезпечити функціонування цих лікарень. Зокрема, це можливо в рамках закону про співробітництво територіальних громад. До того ж, заробітні плати, залежно від пакету медичних послуг, фінансуються з держбюджету. За місцевим самоврядуванням – утримання, комунальні послуги, інші поточні видатки. Частка фінансування з держбюджету в рази більша, ніж лікарні потребують від місцевого самоврядування.

Заступниця міністра охорони здоров'я України Ірина Микичак:

Ситуація з первинною ланкою медицини була простішою, ніж виникла сьогодні із вторинною (районними лікарнями). У процесі децентралізації новостворені громади отримали великі повноваження і достатньо великий фінансовий ресурс. Однак ми постійно відчуваємо проблему з відповідальністю – ми бачимо, що, отримавши повноваження, громади не

беруть на себе відповідальність за роботу вторинки. Були райони, і в кожному працювала щонайменше одна лікарня. У вигляді субвенцій вони отримували 70 % із держбюджету. Ми спостерігаємо, що, порівняно з 2019 р., у цільових програмах органи місцевого самоврядування значно зменшили бюджет на лікарні після того, як почала працювати програма медичних гарантій (із 1 квітня 2020 р.). ОМС прийняли для себе рішення, що все має фінансуватися з держбюджету. І нині, під час пандемії, ми особливо бачимо цю проблему. Тож важливо, щоб громади змогли розпочати діалог.

Голова Маріупольської районної ради Степан Махсма:

До утворення нової районної ради Маріупольського району «старі» ради встигли передати громадам об'єкти медицини, освіти та культури. За словами, це дає змогу громадам грамотно бюджетувати наступний робочий рік з урахуванням цих закладів, які вони отримали після ліквідації районів. Первинну ланку громади зможуть фінансувати, а щодо вторинної є питання – щоб громади були спроможні фінансувати ті видатки, які потрібні. У нашому районі загалом п'ять громад і є такі, у яких не залишилося своїх лікарень, тож їм треба заключити договори із сусідніми громадами або Маріуполем.

(Український кризовий медіа-центр)

Кожного року у грудні відбувається аномальний сплеск закупівель товарів і послуг для державних установ: усі намагаються освоїти залишок виділених їм коштів до кінця року. Це явище отримало неофіційну назву «грудневі жнива». Нерідко через такі закупівлі в турборежимі розпилюють бюджетні кошти. Але іноді причиною є не злий умисел, а недоліки процедур та недосвідченість/неорганізованість замовників.

Керівниця проекту моніторингу та контролю ДП «ПРОЗОРРО»

Кристина Гуцалова:

Ми бачимо за статистикою, якщо в нас у листопаді–грудні закупівлі відбуваються десь на 100 млрд грн, якщо ми порівнюємо зі спокійним, наприклад, серпнем – це 70 млрд. Тобто, надзвичайний сплеск за сумою закупівель наприкінці року залишається. Тобто, можемо сказати, що проблема є.

Виконавчий директор CoST Ukraine Святослав Абрамов:

Ми проводимо моніторинг закупівель дорожньої галузі, а саме замовників з «Укравтодору» – служб автомобільних доріг обласних та обласних державних адміністрацій. У цілому я в цьому році не бачив такої кількості закупівель дорожніх робіт за контрактами, укладеними в грудні місяці, з терміном виконання 31 грудня. Є цікаві кейси, ми їх продовжуємо моніторити. Але мені здається, що ситуація трошки краща в цьому році, у першу чергу щодо тих замовників, які підпорядковуються «Укравтодору», тобто службам автомобільних доріг. І тут дійсно відіграє роль певна централізація і досить жорсткий контроль з боку саме «Укравтодору».

Виконавчий директор ГО «Антикорупційний штаб» Сергій Миткалик:

Слід констатувати, що цього року «грудневих жнив», як таких немає, якщо вони пов'язані з ремонтами. Чому так? Умовно в нас відбувся геометричний спад закупівель і витрат коштів до кінця року. Якщо, наприклад, у вересні було витрачено 21 млрд грн, у жовтні вже ця сума становила 13 млрд грн, у листопаді 6 млрд грн, то станом на сьогодні, на грудень це 3 млрд грн. Тобто, у нас немає сплеску, як завжди було.

Менеджерка програми інноваційних проєктів Transparency International Україна Христина Зелінська:

Коли говоримо про грудневі жнива, ми не можемо завжди згадувати про, наприклад, дороги, про якісь точкові речі – закупівлю якогось піару або закупівлю якихось ялинок, або прибирання снігу. Нам потрібно зараз із вами реагувати на ті проблеми, які життя й обставини нам сьогодні дають. Це власне коронавірусні закупівлі, які потребують особливо високої уваги.

(...) Ми спостерігали такі випадки, коли комунальні підприємства Дніпровської міської ради купували капітальний ремонт під'їзду у межах процедури протидії ковіду. Ми пам'ятаємо такі ситуації, коли купували ліжка, люстри, лампи, тобто інші предмети закупівлі, що не пов'язані з протидією коронавірусному захворюванню, але за процедурою прямого звітування, за процедурою власне як виключення. І це, знаєте, такі систематичні жнива, які зустрічаються особливо на регіональних рівнях, і це насправді є проблема.

Коронавірусні закупівлі – це той виклик, з яким нам треба буде точно жити ще наступний рік. Якщо в наступному році не передбачити унеможливлення ризику розтрат і крадіжок наших із вами податків, це буде не просто цинічно, це буде насамперед безвідповідально, тому що не можна створювати умови для правопорушень у закупівлях чи в будь-яких інших видах розпорядження якимось майном чи активами держави, власне, нас із вами. Тому нам треба впроваджувати конкурентні закупівлі. Це дасть можливість ринку вирівнювати ті ціни, де є завищення, на ті самі маски, на ті самі ШВЛ, тести тощо. Це дасть можливість нам із вами розуміти, з яких причин відібрали саме цього контрагента, а не іншого, на поставку, наприклад, якихось захисних костюмів тощо. І також це, звичайно, для того, щоб не було грудневих жнив і серед року, і в кінці року, контролюючі органи мають просто працювати.

Менеджер із навчання та розвитку YouControl Михайло Кольцов:

Ми помітили зростання кількості змов на торгах в абсолютних цифрах. Але при цьому після проведення нормалізації, тобто, коли ви подивитеся на цю кількість змов у зв'язку зі збільшенням кількості самих закупівель, то у відносному рівні вони якраз падають, водночас, як зростають в абсолютному, тому, що збільшилася кількість торгів. Також у нас є питання до самих даних, які передаються. Наприклад, коли журналістам-розслідувачам важливо знати дати укладення договору, скільки договір діє – на жаль, за

цими даними доводиться розробляти окрему аналітичну процедуру, щоб витягувати їх із цих ПДФок, у яких вони часто просто в рукописному вигляді внесені. Тому що дата оприлюднення договору не завжди є датою його укладання.

(Левый берег)

Посилення протиповітряної оборони має перебувати серед пріоритетних завдань української оборонної сфери. Але Україна ніколи не розробляла і не випускала власних ЗРК. Низка вітчизняних підприємств узялася за їх створення. Але військові вважають, що для захисту неба вже сьогодні потрібно терміново закупити іноземні системи.

**Директор Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння
Валентин Бадрак:**

Звісно, найпривабливішим шляхом для Міноборони видається закупівля іноземних систем ППО-ПРО. Тим більше, що ЗРК радянського виробництва та вітчизняні розробки лише частково вирішують завдання протиракетної оборони (це, зокрема, ЗРК «Бук М1», С-300ПС/ПТ та С-300В1). А ворог України, як відомо, добре озброєний ракетами.

Візія Повітряних сил 2035, схвалена рішенням Військової ради Командування Повітряних сил ЗСУ 15 травня 2020 р., передбачає, що зенітні ракетні війська Повітряних сил ЗСУ скоротять та оснастять сучасними зенітно-ракетними системами іноземного виробництва. У неофіційних розмовах військові називають найцікавішими проєкти закупівлі американських систем Patriot PAC-3 або ізраїльських тактичних систем Iron Dome («Залізний купол») і ЗРК Barak-8. Також у 2020 р. ймовірним новим ЗРК малого-середнього радіусу дії (20–40 км) для ПС ЗСУ називали норвезький NASAMS.

(...) Тепер варто запитати, чи має Україна три–чотири роки та 5 млрд доларів? Наприклад, увесь бюджет на переозброєння у 2020 р., якщо враховувати й держгарантії, трохи більший за мільярд доларів, а на 2021 р. він іще менший. Хоча безперечно, що необхідно вести перемовини та «втягуватися» в такий проєкт. Принаймні, якщо ми бажаємо в майбутньому побачити Україну захищеною. Ба більше, варто було б запитати й у колишніх Верховного головнокомандувача, його міністра оборони та начальника Генерального штабу, чому таких перемовин не вели.

Відверто кажучи, також залишається незрозумілим, чому влада досі не може знайти волі і ресурсів для просування вітчизняних розробок. Хоча б за умов імпорту. Один з аргументів – вітчизняні розробники наразі можуть запропонувати лише надійну систему ППО, щодо протиракетної оборони у військових є сумніви. Але самі розробники переконані, що ключове слово «поки що». Справді, за роки війни український ОПК революційно просунувся в розробках, фактично відродив ракетну школу, створив школу виробництва безпілотників і ще багато іншого. Нині пропозиції розробок висунули ДержККБ «Луч» і дніпровське КБ «Південне».

На переконання генерального директора – генерального конструктора ДержККБ «Луч» Олега Коростельова, Україні вже зараз потрібно почати розробляти власний зенітно-ракетний комплекс дальністю ураження цілі близько 100 км, а вартість аналогічної розробки становитим 30–50 млн дол. Сам «Луч» ще у 2016 р. захистив три аванпроекти розробки і виробництва ЗРК різної дальності дії: до 10 км, до 30 км і до 100 км. «Це абсолютно реально. Для цього потрібно, за нашими підрахунками, близько 2–2,5 років. Тобто приблизно той час, який у нас пішов на ракетний комплекс “Нептун”», – переконаний розробник.

Поки що в Україні чимала кількість комплексів ППО і ракет до них радянського виробництва. Але ракети поступово виходять із ладу, і вічно продовжувати терміни їхньої придатності не вдасться. Тому розробники переконують розробляти свій комплекс, щоб не опинитися взагалі без ЗРК. Або не залежати постійно від іноземних виробників. «В Україні є хороші системи локації, тобто станції виявлення і цілевказівки, системи радіокорекції, станції забезпечення командної системи управління ракетою, ну і, відповідно, приймальна частина, яка повинна бути на ракеті, знову-таки, головка самонаведення», – переконаний О. Коростельов.

(...) ЗСУ орієнтовно мають 72 ЗРК «Бук М1» і близько 250 одиниць ЗРС С-300 різних модифікацій (при цьому, за даними експертів, вдалося сформувати лише один дивізіон ЗРС С-300В1). Отже, на сьогодні для української ППО максимальна дальність ураження аеродинамічних об'єктів противника становить 100 км, ефективна – 75, а балістичних – близько 40 км. Слід визнати, що це дуже слабкі показники, які роблять Україну вразливою ціллю...

Чимало фахівців у сфері протиповітряної оборони переконані, що підсилювальним фактором ППО-ПРО може стати повернення на бойове чергування ЗРК радянського виробництва дальнього радіусу дії С-200В («Вега»). За умов політичної волі для цього потрібен лише рік. Річ у тому, що за часів президента Януковича Росія провела проти України спеціальну операцію, спрямовану на послаблення обороноздатності. Громадянин РФ Д. Саламатін, якого президент зробив спочатку керівником «Укроборонпрому», а потім міністром оборони, спромігся реалізувати рішення про зняття з озброєння ЗСУ ЗРК С-200В – останній дивізіон було знято з озброєння 30 жовтня 2013 р. У 2018 р. питання про повернення його на бойове чергування розглядалося, але руки не дотягнулися...

Варто згадати, що ЗРК С-200В («Вега») має максимальну зону ураження аж 180 км, а при стрільбі в зону максимальної дальності стрільби – 255 км. Крім того, цей ЗРК має можливість обстрілу цілей, які віддаляються від нього. В Україні є два дивізіони С-200В.

(...) Фахівці переконують, що в разі проведення ремонту і подальшої модернізації два дивізіони С-200В могли б вписатися в загальну концепцію системи ППО України. Один ЗРК С-200В прикриває площу близько 180 тис. кв. км. Якщо взяти до уваги, що вся територія України становить

близько 600 тис. кв. км, то 4 ЗРК С-200В прикриватимуть усю територію України.

Залишається лише відмовитися від рішення, нав'язаного засланним до України агентом Кремля. Та не допустити утилізації цієї потужної зброї, що цілком може статися, якщо все й надалі відбуватиметься «за інерцією». Хотілося б вірити, що сучасний безпековий менеджмент країни зверне увагу на цю справу, і якщо навіть не поверне у стрій С-200В, то принаймні здійснить експорт. Бо охочих отримати таку зброю багато. ЗРК С-200В й сьогодні служить арміям 12 країн світу, при цьому три з них – країни НАТО. До речі, сусідня Польща не тільки знайшла гроші на системи ППО-ПРО Patriot PAC-3, але й вдало модернізує зенітні ракетні комплекси С-200В «Вега» до рівня S-200WE. (...)

Тож шлях до НАТО та посилення армії не обов'язково означає відмову від радянської спадщини. А поки С-200В служили б Україні, можна було б вирішити ситуацію з новими системами – як іноземними, так і власного виробництва.

[\(Левый берег\)](#)

Економіст і практик фінансового макрорегулювання (Велика Британія) Едеір Тернер:

Але для України постає інше питання – що робити країні, що не така багата, як Японія або Єврозона. Країні середніх, а не континентальних розмірів – не такій великій, як Єврозона чи Японія, чи США. Країні, яка в новітній історії мала досвід крайньої фінансової нестабільності та дуже високих темпів інфляції.

Тож думаю, важливо усвідомити – і на жаль, це факт, що (системні) ступені свободи, доступні для країни середнього розміру з аналогічною історією, відрізняються від ступенів свободи, доступних для США чи Японії, чи то Єврозони.

Думаю, я маю два міркування щодо економічної ситуації в такій країні, як Україна, яка намагається нарощувати економіку та ВВП на душу населення.

Звісно, вона в іншому стані відносно класичних економік, що розвиваються. Тому що в минулому вона посідала одне з передових місць із технологій та розвитку. У певні періоди минулого. Утім, зазнала відставання і тепер знову хоче наростити ВВП. Тож вона в іншій ситуації, ніж Корея чи Японія в період свого зростання у 60–70-х роках. Це інший виклик для побудови економіки та зростання, втім це – виклик розвитку.

Хочу висловитися стосовно мікроекономічного та макроекономічного аспектів для економіки країни середнього розміру.

Про мікро- та макроекономіку написано у розділах 7 і 8 моєї книги. У них я оповідаю про шляхи, якими такі країни, як Японія, Корея і останнім часом Китай, досягли швидкого економічного зростання та технологічного поступу (...). Усі ці країни певною мірою примушували чи стимулювали свої

банківські системи інвестувати в те, що в цих країнах вважалося найпродуктивнішими формами інновацій і технологіями майбутнього.

У випадку Японії та Кореї в період їхнього швидкого зростання вони стримували банківську систему від інвестування в нерухомість. Китай навпаки – нині зіткнувся з проблемою надмірних інвестицій у нерухомість. Центробанк і регулятор у КНР постійно намагаються стримувати їх, але це важко.

Головне, на чому я наполягаю – що в процесі швидкого розвитку вони вкрай рідко користувалися підходами вільного ринку для залучення капіталу через банківську систему та кредити. Вони застосовували певні механізми для мінфінів, регуляторів, центробанків, що заохочували такі форми створення та розширення кредитування, які насамперед розвивали б інвестиції у виробництво, а не спекуляції з нерухомістю. Тому дуже цікаво подумати про те, який досвід із того могла б отримати Україна.

Про те, чи можете ви собі дозволити виключно вільні ринкові підходи, чи все ж таки мусите вдатися до певних директив і стимулів. Таких, які ми бачили в інших країнах, що розвиваються.

(...) Також маю визнати, існують інші середовища, в яких сам факт того, що ми припускаємо можливість емісії, призводить до такої послідовності очікувань і дій, що спричиняють галопуючу інфляцію. Ось ще один виклик для економіки середнього масштабу з досвідом гіперінфляції.

(...) Простий факт полягає в тому, що ступені свободи, доступні мінфінам і центробанкам – свободи використовувати нетрадиційні механізми для підтримки інвестицій у розвиток – для Японії чи от Америки, яка взагалі володіє резервною валютою – американським доларом – ширші, аніж для середньомасштабних країн з досвідом гіперінфляції.

Утім, я не вважаю, що це означає нульову свободу. І сподіваюся, що моя книга допоможе осмислити деякі шляхи, якими Україна могла б використати регуляцію банківської системи; осмислити взаємодію між нацбанком і мінфіном для фінансування у виробництво в реальному секторі. Але пам'ятаючи, що це середньомасштабна країна з історією гіперінфляції, тож це доведеться робити з обмеженнями, які накладають зовнішні очікування. Що, як не сумно, стримують Україну більше, ніж узагалі існують для США чи Японії.

(...) Існує зв'язок між силою антикорупційних органів, силою інших інституцій і макроекономічною дисципліною. Припускаю, що оптимальна політика може вимагати більшої макроекономічної гнучкості, ніж застаріла традиція, якщо вам потрібно взяти курс на розвиток.

Це, як ми бачили, успішно застосовували інші країни. Як приклад, завжди цікаво наводити країни Східної Азії – Японію, Тайвань, Корею. Вони демонстрували більшу макроекономічну гнучкість, аніж МВФ зазвичай дозволяє сьогодні.

Скористалися вони нею успішно, але МВФ та інші занепокоєні: бо якщо ці країни не встановлять макрофінансову дисципліну, гроші будуть

витрачені в корупційний спосіб. І як я сказав, якщо ви подивитесь на досвід Індонезії або Філіппін, ви переконаєтеся, що вони діяли нераціонально, адже їхнє зовнішнє фінансування зникло в жахливих, витратних проєктах – зовсім не так, як у Кореї та Японії.

(Левый берег)

Партнер міжнародної інвестиційної компанії Base capital management, підприємець Тимур Чмерук:

За підсумками цього року стало очевидним, що українська економіка виявилася більш стійкою, навіть до таких несподіваних і складних випробувань. Мінекономіки підтвердило свій прогноз про падіння ВВП на 4,8 %. Раніше прогнозували падіння на 7 %. До того ж, уже в наступному році очікується зростання на 4,6 %, а курс гривні очікується стабільним, на рівні 29,1 грн за долар.

Згідно з OECD Economic Outlook, December 2020 р., наш показник можна порівняти з падінням ВВП в Німеччині (-5,5 %), Японії (-5,3 %), Росії (-4,3 %). І набагато краще ніж показники Аргентини (-12,9 %), Франції (-9,1 %), Італії (-9,1 %) і Великобританії (-11,2 %).

Основним фактором, який допоміг українській економіці вистояти у 2020 р., і який, як очікується, буде сприяти зростанню у 2021 р., залишається суспільне споживання, яке активізувалося в третьому кварталі після того, як основні й найсуворіші заходи щодо карантину були зняті.

Зростання споживання пов'язане з ростом у 2020 р. номінальної зарплати на 9 %, а реальної – на 6,2 %. Очікується, що в наступному році ці показники становитимуть відповідно 16 % і 9,5 %, що пов'язано з підвищенням мінімальної заробітної плати до 6 500 грн з 1 липня.

Також позитивним фактором, який виник після обмеження карантину, стало часткове падіння безробіття, яке було спровоковано зупинкою роботи в приватному секторі, в основному в малому і середньому бізнесі.

При цьому через помітну зміну орієнтації українського експорту в бік аграрної продукції вдалося уникнути падіння валютних надходжень.

Водночас негативним чинником стало зменшення інвестицій у промисловий сектор і зниження споживання електроенергії, що продовжує стримувати розвиток економіки.

Банківська система пройшла найважчі етапи коронакризи досить легко, НБУ продовжує утримувати облікову ставку на рекордному для нашої країни рівні 6 %. При цьому політика у сфері зниження триває вже практично сім місяців, теж свого роду рекорд, унаслідок чого ми побачили зниження ставок за кредитами, які могли досягати і 10 % в окремих випадках.

Загальним негативним фактором для української економіки в останні і, напевно, майбутні роки є висока залежність України від зовнішніх запозичень. Незважаючи на те, що у 2021 р. дефіцит бюджету буде менше, ніж у поточному році, він усе одно вище норми в 3 %. Таким чином, стійкість

нашої країни буде визначатися не тільки зростанням ВВП, а й хорошими відносинами з кредиторами.

([Радіо Свобода](#))

Старший науковий співробітник «Атлантичної ради» (Atlantic Council) Андерс Ослунд:

ВВП України впав приблизно на 5 % у 2020 р. Основною причиною, звичайно, була пандемія COVID-19, яка змусила український уряд згорнути більшу частину економіки у другому кварталі.

(...) У 2021 р. розумно очікувати, що економіка зросте приблизно на 5 %, але це буде лише відновленням. Це прогнозоване зростання відображає суму, на яку економіка скоротилась минулого року, і причини цього полягають не тільки в локдаунах. Порівняно з іншими країнами, Україна непогано впоралась під час кризи коронавірусу, але це не через економічну політику уряду.

Ключовою причиною відносно стійких економічних показників України у 2020 р. був макроекономічний розвиток країни, що був кращим, ніж очікувалось. Під кінець року міжнародні валютні резерви зросли до 28,5 млрд дол. США. Це найвищий рівень із 2011 р., перед тим, як В. Янукович почав грабувати країну.

Зростання валютних резервів стало можливим тому, що Україна отримала несподівано вигідні результати від зовнішньої торгівлі. Умови торгівлі для України істотно покращилися у 2020 р., бо зросли ціни на первинний експорт, такий, як сільськогосподарські товари, залізну руду та сталь, тоді як ціни на імпорт енергії впали. Це дало змогу Україні досягти поточного позитивного сальдо, що дорівнює чотирьом відсоткам ВВП, тоді як зазвичай у неї дефіцит близько трьох відсотків ВВП. Цей одноразовий ефект навряд чи повториться.

Іншою причиною макроекономічної стабільності України є те, що міжнародний туризм майже зупинився протягом 2020 р. Це позитивно вплинуло на економіку, оскільки українці зазвичай витрачають набагато більше за кордоном, ніж країна отримує від туристів, які приїжджають. Минулого року Україна зачиняла ресторани, готелі та бари на тривалі періоди, але ці послуги надають роботу меншій частці робочої сили в Україні, ніж деінде. Якщо коротко, Україна пережила багато найпоширеніших негативних наслідків пандемії, але вплив був слабшим, ніж в інших країнах.

Найважливішою інституцією в основі економічних досягнень України протягом останніх шести років був Національний банк. Він знизив інфляцію завдяки відповідальній грошово-кредитній політиці та закриттям більше від ста нечесних банків у рамках комплексної реформи. Завдяки цим заходам курс гривні стабілізувався й навіть подорожчав у 2019 р.

У 2020 р. Україна опинилася в складній дилемі щодо «зелених тарифів». За Януковича Україна була однією з багатьох європейських країн,

які запровадили високі «зелені тарифи», щоб стимулювати інвестиції у вітрову та сонячну енергію. Це допомогло залучити значні прямі інвестиції в Україну. Проте у 2020 р. український уряд не знав, що робити з цими високими тарифами. Він занадто довго чекав, що залишило державну заборгованість на рівні 1 млрд дол. США. Є багато аргументів щодо плюсів та мінусів законів України про ціни на електроенергію, але заборгованість – це завжди помилка. Ставлення уряду до цих боргів утримало іноземців від інвестування в Україну взагалі.

(Укрінформ)

Доктор біологічних наук, професорка, завкафедри епідеміології Львівського національного медичного університету Наталія Виноград:

(...) Якби ми закрилися в грудні, то в січні був би спад. Інакше в який спосіб усе має покращитися? Є інкубаційний період, і якщо інфікування сталося в грудні, тільки в січні побачимо нові випадки. Навіть дотримуючись усіх обмежень, ефект помітимо щонайменше через один період відтворюваності випадку захворювання (а для особливо небезпечних інфекцій, до яких належить коронавірус – за два максимальних інкубаційних періоди) і тільки тоді можна оцінювати ефективність. На приріст кількості хворих також соціальні й природні процеси можуть впливати. Скажімо, буде холодніше – тим гірше, вірус більш стійкий на холоді.

Теоретично – у нас ще перша хвиля мала бути великою і страшною, друга – слабшою, третя взагалі під питанням, спалахнула б чи ні. Принаймні, за таким сценарієм спадаючої інтенсивності кожної хвилі йшла іспанка. Та вже зараз бачимо, що процес вийшов за межі логіки, ситуація погіршується, і провести аналогію з попереднім досвідом не можемо. (...) Планку популяційного імунітету треба піднімати. Вакцинувати половину населення і розраховувати, що ще 20–30 % населення вже перехворіло. Тобто 50–60 % вакцинованих плюс 20–30 % людей з постінфекційним імунітетом – і вийдемо на хороший результат. Заблокуємо основні групи ризику, в яких крутиться збудник, порятуємо найбільш уразливі групи і ті, в яких найінтенсивніша передача. Менше 60 % населення вакцинувати жодна держава не планує, бо неефективно. Ще й невідомо, як довго буде триматися постінфекційний імунітет – дані поки дуже різняться, від 3 до 8–9 місяців. (...) Сама лиш вакцинація ніколи жодну інфекцію не зупинила ще, не запобігла масовому поширенню. Потрібне протиепідемічне забезпечення, тоді вона матиме ефект. Треба тримати ситуацію, як кажуть в епідеміології, а ситуація – це щоденний моніторинг нових випадків і негайна робота в місці, де їх виявили.

Тимчасово окуповані території, учасники бойових дій та тимчасово переміщені особи

Офіційна інформація

Обліковано 1 459 022 внутрішньо переміщені особи ([Урядовий портал](#)).

Станом на 11 січня 2021 р., за даними Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, узятю на облік 1 459 022 переселенці з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та АР Крим.

Підсумкова online-зустріч щодо завершення реалізації Гранту Світового банку відбулася 22 грудня ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

Проект «Подолання наслідків конфлікту, пілотний проект з відновлення та розбудови спроможностей», який реалізує Мінреінтеграції за кошти Світового банку, добігає кінця у 2020 р.

22 грудня представники Мінреінтеграції, Світового банку та дев'яти місцевих команд із впровадження зустрілись у форматі Zoom-конференції для підбиття підсумків реалізації проекту, направлено на подолання наслідків міжнародного збройного конфлікту.

(...) З метою поширення досвіду реалізації міжнародних грантів, на конференцію були запрошені представники громадських організацій, профільних міністерств та департаментів облдержадміністрацій.

За кошти Світового банку реалізується пілотний проект, направлений на посилення спроможностей Мінреінтеграції та місцевих громад реагувати на потреби учасників АТО та ВПО. Упровадження гранту триває з 2017 р. та охоплює дев'ять ОТГ на території чотирьох областей України. Загальний бюджет гранту – близько 2,3 млн дол. США.

Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України

Український уряд спростив отримання житла переселенцями ([КримSOS](#)).

23 грудня Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про внесення змін до Порядку надання у тимчасове користування житлових приміщень із фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб (ВПО)». Про це повідомляє прес-служба Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

Тепер внутрішньо переміщені особи зможуть отримувати житло в будь-якому населеному пункті, де є таке житло, а не тільки в населених пунктах, де переселенець перебуває протягом року на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про ВПО.

Крім того, уряд розширив перелік громадян, яким можуть вручити ордер на житло, якщо у внутрішньо переміщеної особи немає можливості забрати його особисто.

У повідомленні сказано, що якщо за результатами 2020 р. житлом буде забезпечено 74 сім'ї, то у 2021 р. ця цифра виросте до понад 300. Бюджет на придбання житла у 2021 р. збільшується в шість разів до 125 млн грн.

Фонд соціального страхування виплатив внутрішньо переміщеним особам 2,1 млрд грн ([TeNews](#)).

Сума страхових виплат, які протягом січня–листопада 2020 р. Фонд соціального страхування України профінансував для внутрішньо переміщених осіб, які постраждали на виробництві, а також членів їхніх сімей, становила 2,1 млрд грн. Це на 133,5 млн грн, або 6,8 % більше, ніж за той самий період 2019 р.

Виплати отримували 47 667 внутрішньо переміщених осіб, потерпілих унаслідок нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань (членів їхніх сімей).

Внутрішньо переміщені особи можуть отримати пільговий довгостроковий державний кредит на придбання житла ([Ковельська міська рада](#)).

Відповідно до п. 4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам на придбання житла, Мінрегіон здійснює розподіл бюджетних коштів між адміністративно-територіальними одиницями пропорційно кількості зареєстрованих заяв у реєстрі.

Держмолодьжитло залучено до проекту «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб» у рамках фінансового співробітництва Німеччини та України. 2 грудня Верховна Рада на пленарному засіданні ратифікувала Угоду між Кабінетом Міністрів та урядом Федеративної Республіки Німеччини про фінансове співробітництво.

Це дасть можливість Україні залучити фінансові ресурси у вигляді грантів у розмірі до 25,5 млн євро для здійснення цього проекту.

Проекти з відновлення регіону

23 грудня 2020 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію економічного розвитку Донецької і Луганської областей ([Урядовий портал](#)).

Віце-прем'єр-міністр України Олексій Резніков:

Наголошу – ідеться про вирішення питань соціально-економічного характеру на підконтрольній уряду території Донецької і Луганської областей. Ця концепція ляже в основу при розробці Стратегії економічного розвитку Донеччини і Луганщини. Так, на початку йдеться про підконтрольну уряду територію. Наразі ми маємо простір для експерименту і створення підстав для того, щоб міжнародна спільнота почала розглядати майбутню Стратегію економічного розвитку спочатку цього регіону, а потім і інших регіонів України, як складову власної економічної політики.

До 2014 р. Донеччина і Луганщина були надзвичайно потужними індустріальними й аграрними регіонами. Але внаслідок збройної агресії Російської Федерації ці території були зруйновані. Повторюся – економічні втрати чисельні. Експерти оцінюють, що на мінімальне економічне відновлення Донеччини і Луганщини знадобиться близько 20 млрд дол. Ці цифри орієнтовні, але єдине, що зрозуміло вже зараз – вони астрономічні, і вирішити ці проблеми за рахунок коштів держбюджету, донорів чи чергових кредитів – неможливо. На це спроможні тільки інвестори.

(...) Створення робочих місць і розвиток спроможності громад – це пріоритети. Ідеться про десятки тисяч робочих місць. Майбутня Стратегія, яка буде розроблена на базі сьогоденної концепції, має повністю вкладатися в логіку реформи децентралізації, яка була реалізована багато в чому за підтримки європейських партнерів. Західні інвестиції, разом із вітчизняними, можуть зіграти вирішальну роль у перетворенні областей в двигун економічного розвитку. І коли інвестори побачать, що навіть на ризикованих територіях – поблизу лінії дотику, вони можуть ефективно працювати, розвиватись і отримувати ККД, то вони і всю іншу територію України точно розглядатимуть як інвестиційно привабливу для них. І від нас із вами залежить, чи буде майбутня Стратегія успішною.

(...) НАК «Нафтогаз України» починає проект з освоєння Юзівського родовища. Більша частина ділянки розташована в Донецькій області. Це великий інвестпроект, який чудово вписується в ключові засади нашої концепції. Адже це і українські інвестиції, і додаткові податки та робочі місця, розвиток громад, а в перспективі – міжнародні інвестиції.

Європейський інвестиційний банк фінансує відновлення інфраструктурних об'єктів на Сході України ([Економічна правда](#)).

Програма реалізується за підтримки Міністерства фінансів України та Міністерства розвитку громад та територій України.

У межах програми запланована реконструкція 244 об'єктів. На це було виділено 200 млн євро. Уже майже 5 млн українців, з яких 700 тис. вимушені переселенці, скористалися або незабаром скористаються перевагами програми.

Також очікується, що фінансування ремонту та оновлення соціальної інфраструктури, що постраждала від конфлікту на Сході України, зросте на 340 млн євро завдяки новому кредиту від ЄІБ.

Опікування населенням тимчасово окупованих територій

Переселенці з окупованих територій вступатимуть до українських вишів без ЗНО ([Патріот Донбасу](#)).

У 2021 р. випускники з окупованих територій матимуть можливість вступати до українських вишів.

Віце-прем'єр-міністр, міністр реінтеграції Олексій Резніков:

Сьогодні така можливість стала ще легшою, ніж була раніше. По-перше, ми збільшили кількість навчальних закладів, дякую і Міністерству освіти за партнерство, і профільному парламентському комітету. Якщо я не помиляюся, понад 90 навчальних закладів приймають на навчання без ЗНО нашу молодь із тимчасово окупованих територій. Плюс у бюджеті-2021 ми отримали додаткове фінансування на можливість підготовки майбутніх студентів до навчання. Тому що треба їм допомогти з українською мовою тощо.

Наразі в Україні працює два центри – «Донбас Україна» і «Крим Україна» (освітні центри з роботи з абітурієнтами. – Ред.).

Ми зараз консультиємося щодо можливості зробити одну юридичну особу, тут немає відмінності, бо вони займаються одним і тим самим. Тим паче, що цьогоріч уже не було розділення для вступу – виші однакові для «Донбас Україна» і «Крим Україна». Політика Міністерства – не ділити. Бо й Крим, і окремі райони Донецької та Луганської областей – окуповані території України, і там, і там наші громадяни, які є заручниками. Вони однаково потребують нашого захисту і нашої допомоги.

Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій

Переселенці Рівненщини отримали 13 млн грн на житло ([Рівненська обласна державна адміністрація](#)).

Торік переселенці в Рівненській області отримували щомісячну грошову допомогу. Загальна сума виплат становила понад 13 млн грн. Середня сума допомоги на сім'ю становить понад 1665 грн.

Директорка департаменту розвитку адміністративних послуг, соціальної, молодіжної політики та спорту Рівненської ОДА Юлія Шигорева:

Держава підтримує переселенців. Щомісяця нараховує адресну грошову допомогу. Лише у грудні такою підтримкою скористалося

647 сімей. Виплати йдуть на покриття витрат на проживання, зокрема, оплату житлово-комунальних послуг.

Адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання призначається на шість місяців. Після закінчення терміну виплати допомоги її отримувачу потрібно звернутися до місцевого управління соціального захисту населення територіальної громади та подати необхідні документи, щоб продовжувати отримувати соціальну підтримку з боку держави.

Під час обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19 та протягом 30 днів із дня відміни карантину, призначення грошової допомоги на наступний шестимісячний строк здійснюється автоматично без подання відповідної заяви та документів.

Норвезька рада у справах біженців пропонує жителям Бахмута грошову допомогу ([Вільне радіо](#)).

Норвезька рада у справах біженців (NRC) за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) розпочинає програму «Задоволення основних потреб та надання допомоги у сфері захисту на Сході України».

Гроші надають один раз тим, хто постраждав через карантинні обмеження – наприклад, втратив роботу чи залишився без доходу через хворобу. Допомога виплачується на кожного члена родини. Узяти участь можуть і переселенці.

У пріоритеті сім'ї, у яких немає доходу, або він менше, ніж 3974 грн на місяць на кожного члена родини, а саме: ВПО, які втратили роботу, або джерело доходу через карантин; місцеві мешканці, які втратили роботу або джерело доходу внаслідок запровадження карантинних обмежень; родини, які очолюють жінки, які втратили роботу або джерело доходу в карантин.

3450 грн на кожного члена сім'ї надішлють одним переказом через Укрпошту.

На Донеччині зареєстровані майже 512 тисяч внутрішньо переміщених осіб ([Донецька обласна державна адміністрація](#)).

Майже 512 тис. внутрішньо переміщених осіб, з яких близько 77 % – діти, особи з інвалідністю та особи похилого віку, зареєстровані на території Донецької області, підконтрольній українській владі. Про це йшлося на онлайн-засіданні робочої групи з організації виконання заходів Регіональної програми підтримки та інтеграції внутрішньо переміщених осіб у Донецькій області на 2019–2020 рр., яке відбулося 5 січня 2021 р. під керівництвом заступника голови облдержадміністрації Юлії Костюніної.

Ю. Костюніна зазначила, що на території Донеччини, підконтрольній українській владі, концентрується найбільша кількість внутрішньо переміщених осіб, майже 512 тис.

Заступниця голови облдержадміністрації Юлія Костюніна:

Багатьом із них і досі потрібна наша допомога і підтримка, оскільки близько 77 % з усієї кількості осіб – це діти, особи з інвалідністю та особи похилого віку. Тому системна робота щодо їхньої підтримки буде продовжена і надалі.

На державному рівні розроблено проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб і впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2023 року».

Враховуючи напрями Стратегії, буде прийнята Регіональна програма підтримки та інтеграції внутрішньо переміщених осіб на 2021–2023 рр.

Підтримка внутрішньо переміщених осіб продовжиться з урахуванням накопиченого досвіду підвищення соціальних стандартів життя внутрішньо переміщених осіб, враховуючи стратегічні напрями вищезазначеної Стратегії.

Кам'янське приймає переселенців з окупованих та непідконтрольних територій ([Пильний погляд](#)).

(...). З 2014 р. майже 12 000 осіб пройшли реєстрацію в Кам'янському департаменті соціального захисту населення. Станом на середину грудня 2020 р. в місті постійно проживає 4087 внутрішньо переміщених осіб, серед яких 829 дітей, 1457 осіб пенсійного віку та 179 осіб з інвалідністю. Протягом 11 місяців 2020 р. в місті зареєстровали 360 нових внутрішньо переміщених осіб. (...).

Затверджено Стратегію розвитку Сєвєродонецької міської територіальної громади на період 2021–2027 рр. ([ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ МІСТА СЄВЄРОДОНЕЦЬК ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ](#)).

Розпорядженням керівника ВЦА м. Сєвєродонецьк затверджено Стратегію розвитку Сєвєродонецької міської територіальної громади на період 2021–2027 рр.

Стратегія розвитку Сєвєродонецької міської територіальної громади на період до 2027 р. та План її реалізації на 2021–2023 рр. – надзвичайно важливі стратегічні документи. Реформи, які активно впроваджуються в нашій державі, потребують трансформації системи управління та розвитку всіх сфер функціонування громад України. Саме ці завдання мають вирішити стратегічні документи, які дозволяють акумулювати всі ресурси та зусилля громади на трьох стратегічних напрямках – економічному, екологічному та соціальному.

Крім того, в умовах проведення військових дій на території Луганської області перед громадою постали нові виклики – виконувати функції обласного центру та нести відповідальність за місцевий економічний розвиток, створення нових робочих місць, безпеку території громади та забезпечення соціальними послугами, яких потребують не тільки постійні

жителі громади, але ще й ті громадяни, які обрали місто Северодонецьк своїм новим місцем проживання в результаті окупації частини Луганської області. Серед внутрішньо переміщених осіб багато молодих людей та наукового професорсько-викладацького складу, які переїхали до міста Северодонецька разом із вищими навчальними закладами з Луганська, у тому числі Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. До Северодонецька перемістилися також і інші державні, комунальні, приватні підприємства, установи та організації з окупованої частини території Луганської області.

Тому розроблена Стратегія, в першу чергу, націлена також на заохочення участі в місцевому економічному розвитку всіх зацікавлених сторін та розвиток партнерств місцевих органів влади, представників бізнесу та громадськості, університетів та науково-дослідних установ, а також внутрішньо переміщених осіб і молоді, які бажають активної участі в суспільному житті громади.

Тренінг з мінної безпеки для педагогів відбувся в Краматорську ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

Мінреінтеграції спільно з Асоціацією саперів України провели тематичний тренінг з мінної безпеки для педагогів загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 міста Краматорськ Донецької області. Захід відбувся в рамках інформаційно-роз'яснювальної кампанії про небезпеку від мін та вибухонебезпечних предметів серед населення Донецької та Луганської областей (...).

Крім того, в рамках інформаційно-роз'яснювальної кампанії представники Мінреінтеграції відвідали Всеукраїнський благодійний фонд «Зірка Надії» у місті Краматорськ, що опікується дітьми з інвалідністю, багатодітними родинами, внутрішньо переміщеними особами та матерями-одиначками. Діти отримали тематичні розмальовки та щоденники, які розповідають про мінну безпеку.

На Донеччині підприємці створили близько 600 робочих місць ([РПД «Донецкие новости»](#)).

У Донецькій області протягом 2019–2020 рр. реалізувалася програма підтримки підприємництва, яка дала позитивні результати й економічний ефект.

В. о. директора департаменту економіки Донецької обласної держадміністрації Галина Чурікова:

За два роки 270 осіб отримали одноразову допомогу з безробіття на організацію підприємницької діяльності в сумі 10,3 млн грн, у тому числі 33 внутрішньо переміщених осіб і 30 учасників АТО.

Протягом 2019–2020 рр. здійснювався постійний супровід 185 бізнес-проектів, за якими отримана підтримка в розмірі 76,4 млн грн, у тому числі співфінансування місцевих бюджетів 31,4 млн грн. Засновані такі види

діяльності, як переробка і виробництво сільгосппродукції, надання медичних послуг, виробництво будматеріалів, надання послуг у сфері ЖКГ та інші. Завдяки отриманій фінансовій підтримці 167 суб'єктів малого підприємництва – переможців відбору – вже повністю реалізували проекти на суму 68,7 млн грн. Цими переможцями створено понад 570 робочих місць. Від них уже надійшло податків на суму 63 млн грн.

Протягом січня–листопада 2020 року послуги Черкаської обласної служби зайнятості отримували 238 внутрішньо переміщених осіб ([Черкаський обласний центр зайнятості](#)).

За сприяння обласної служби зайнятості працевлаштовано 50 внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Станом на 1 грудня 2020 р. статус безробітного мали 85 осіб серед ВПО, з них 66 осіб отримували допомогу з безробіття (середній розмір якої становив 3381 грн).

На Черкащині регіональний координатор уповноваженого взяла участь у робочій зустрічі щодо дотримання прав ВПО ([Уповноважений Верховної Ради України з прав людини](#)).

Регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого ВРУ з прав людини в Черкаській області Л. Проценко взяла участь у тристоронній робочій зустрічі з директором департаменту економіки та розвитку Черкаської міської ради І. Удод та головою МБФ «Небайдужі» М. Кулик.

(...) На реалізацію програми надання ВПО житла в тимчасове користування Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України надає субвенцію місцевим бюджетам на придбання такого житла (...).

У 2021 р. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України отримає збільшений бюджет на придбання житла для внутрішньо переміщених осіб, і понад 300 родин зможуть скористатися цією можливістю та отримати в користування житло.

Під час робочої зустрічі було розкрито питання стосовно переваг та важливості участі міста в цій програмі, та напрацьовано алгоритм дій для подальшої підтримки реалізації ініціативи в місті Черкаси.

Новини із соціальних мереж

([Павло Кириленко](#))

Голова Донецької обласної державної адміністрації Павло Кириленко:

Надзвичайно важливо, щоб доступ до якісної і швидкої медицини мали не тільки мешканці великих міст, але й маленьких містечок і сіл.

Саме тому сьогодні передав 18 автомобілів сільським амбулаторіям по всій області: від села Покровське на півдні до смт Дробишеве на півночі.

Автомобілі загальною вартістю 9,9 млн грн придбано в рамках реалізації Закону України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості».

Та це не єдина наша робота в цьому напрямі. На сьогодні вже повністю завершено будівництво 21 сільської амбулаторії, в 11 з них передбачене житло для медпрацівників. Триває будівництво ще шести об'єктів.

Радий, що маємо змогу поліпшувати рівень медичних послуг для мешканців найвіддаленіших населених пунктів області...

(Павло Кириленко)

Голова Донецької обласної державної адміністрації Павло Кириленко:

Понад 200 дітей з порушеннями фізичного та інтелектуального розвитку виховуються та проходять реабілітацію в Дружківському дитячому будинку-інтернаті...

Головна мета закладу – щоб діти були готові до життя в соціумі. Тому увагу приділяють не тільки фізичним та розумовим вправам, але й творчому розвитку та веденню побуту. І вихованці мають неабиякі успіхи, здобуваючи призові місця на різних конкурсах.

Інтернат працює завдяки фінансуванню з обласного бюджету. Коштом обласного бюджету ми придбали для нього ортопедичну бігову доріжку, кабінет акватерапії для дітей з ДЦП, сухий басейн із кульками, спеціальний автобус для перевезення дітей з особливими потребами тощо.

Тепер це сучасний заклад, який має все необхідне сучасне обладнання для реабілітації дітей з порушеннями фізичного та інтелектуального розвитку...

(Павло Кириленко)

Голова Донецької обласної державної адміністрації Павло Кириленко:

Хто бодай раз чув звук бандури, той її ні з чим не сплутає. Незабаром бандура на Донеччині звучатиме ще частіше.

Передали сертифікат на 240 тис. грн для придбання 12 бандур ансамблю «Криниченька» музичної школи у Білицькому.

У цій школі навчається 226 дітей, 20 із них – опановують гру на бандурі.

Українська культура має багато вимірів, і музичний вимір має неабияку вагу. Тож приємно, що в школах мистецтв на Донеччині дедалі поширенішим стає навчання фахівців із гри на українських народних інструментах, зокрема, й на бандурі...

(Луганська обласна державна адміністрація)

З 16 січня 2021 р. набирає чинності ст. 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», що зобов'язує всіх надавачів послуг в Україні комунікувати з клієнтами виключно державною мовою, якщо не надійшло прохання споживача на спілкування іншою мовою.

Закон передбачає, що всі надавачі послуг, незалежно від форми власності, зобов'язані обслуговувати споживачів українською мовою.

Це стосується супермаркетів, аптек, банків, інтернет-магазинів, кав'ярень, АЗС тощо.

Виробників та продавців в Україні зобов'язують надавати споживачам інформацію про товари, роботи чи послуги державною мовою. Але така інформація може дублюватися будь-якою іншою мовою.

При цьому лише на прохання клієнта надавач послуг чи продавець можуть здійснити обслуговування іншою мовою.

(Луганська обласна державна адміністрація)

У 2020 р. сільгоспвиробникам Луганщини виплачено 40,6 млн грн державної підтримки за напрямом «Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва».

Загалом подано 372 заявки на часткову компенсацію техніки та обладнання у кількості 730 одиниць.

(Луганська обласна державна адміністрація)

У 2021 р. продовжиться ремонт дороги в рамках Національного проєкту «Велике будівництво» від Старобільська до Новоайдара.

Ділянка дороги Н-21 Старобільськ – Луганськ – Хрустальний – Макіївка – Донецьк загальною протяжністю понад 40 км пролягає через Старобільськ, Половинкине, Байдівку, Шульгинку, Штормове, Переможне, Денижникове, Новоайдар.

Роботи виконують два підрядники – ТОВ «Ростдорстрой» (км 0 +000 – км 20 +000) та ТОВ «Автомагістраль-Південь» (км 20+000 – км 39+960).

По всій протяжності маршруту вони виконали фрезерування зношеного дорожнього покриття, закінчили укладання нижнього шару асфальтобетону, провели розширення дорожнього полотна до 8 м.

Укладання верхнього шару зроблено на 28 км із 40.

Проєктом також передбачено влаштування тротуарів та зовнішнього освітлення в населених пунктах, через які пролягає траса, з'їздів та примикань, автобусних зупинок, бар'єрного огороження, дорожніх знаків, сигнальних стовпчиків та нанесення дорожньої розмітки.

Експертний погляд

(Слово і Діло)

Президент Володимир Зеленський підписав закон про продовження на рік дії закону про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей.

Військовий експерт Андрій Горбенко:

Закон будуть продовжувати, допоки триває війна. Єдине, що може змінитися, це якщо будуть військові зрушення. Цей статус фактично нічого не дає, але визначає формально порядок управління територіями. Тобто закон визначає якийсь мінімальний порядок. Тимчасово, звісно. І, ймовірно, його будуть продовжувати ще не раз. Але, в принципі, це говорить про те, що ситуація на Донбасі не зрушила з мертвої точки.

Звісно, забезпечити повний контроль неможливо, як це здійснюється на підконтрольних територіях. Тому такий статус потрібен. З іншого боку, цей статус – синтетичний, бо в нас немає цього в Конституції.

(Радіо Свобода)

Державний секретар США Майк Помпео:

Ми зробили правильні речі для них (для українців. – Ред.) і ми намагались створити можливості для українського уряду, щоб вони захистили себе від загроз, які надходять із Росії, від військових загроз, інформаційних, загроз усередині країни та енергетичних. Ми зробили це все, але Південно-східна Україна досі поглинута конфліктом, і ми не досягнули там значного прогресу. Як і європейці, не досягнули там багато прогресу у своїх дипломатичних зусиллях. Я шкодую про це. Я хотів би, щоб ми досягли більшого прогресу за наш час.

Росіяни двічі уклали угоди, а потім їх не виконували. Ми продовжували робити речі, які правильні для народу України, чи то наші зусилля, щоб зупинити будівництво газопроводу «Північний потік-2», чи рішення президента надати українцям летальне оборонне обладнання – те, що попередня адміністрація неодноразово відмовлялась зробити.

(Радіо Свобода)

Міністр соціальної політики України Марина Лазебна:

Ми знаємо, що до 2014 р. у цих двох областях на окупованих територіях було 1,2 млн (пенсіонерів. – Ред.). Коли почалася війна, до нас для оформлення пенсій було звернень трошки більше мільйона, тобто десь 120–200 тис. до нас людей не звернулося. Ми не знаємо, що з цими людьми. І з того мільйона, хто звернувся, постійно нараховуємо і виплачуємо пенсії ми 660 тис. пенсіонерів.

Я за те, що люди, які заробили свою пенсію в Україні, мають її отримати. А для цього нам треба для них спростити або надати умови і можливості. Тому сьогодні, наприклад, на двох КПВВ у Щасті та Золотому будуть відкриті такі центри обслуговування, ми вже знаємо, що там будуть обов'язково присутні працівники Пенсійного фонду. Якщо навіть ця людина сьогодні не входить до цих 660 тис. пенсіонерів, яким ми нараховуємо пенсії, значить, вона зможе прийти й оформити. От це треба спрощувати і надавати такі можливості людям отримати зароблене.

Ми знаємо, що, все ж таки, 1 млн осіб прийшли на підконтрольну Україні територію і зверталися за пенсіями чи за іншими допомогоюми для внутрішньо переміщених осіб. Але була ще така система, що кожні 60 днів треба було підтверджувати, з'являтися. Зараз на карантин усе це знято, ніяких довідок ми не вимагаємо.

Прогнози

([Радіо Свобода](#))

Журналіст і політичний коментатор Віталій Портников:

Але чи стане більш простим для нас 2021 рік? На це залишається саме сподіватися. Але поки що нас очікують складні часи – адже від календарних дат небагато що змінюється насправді.

(...) З одного боку, у деяких країнах уже почалася вакцинація населення. З іншого – люди продовжують заражатись і померати, уряди запроваджують локдауни, а виявлення нових мутацій вірусу, як нещодавно у Великій Британії, призводить майже до панічних настроїв і рішень. Є й країни, в яких вакцини поки що немає – і Україна серед таких держав. До того ж, ми досі не знаємо, який насправді час знадобиться для щеплення й наскільки ефективним воно виявиться. Ну й не будемо приховувати, що чимало людей не збираються вакцинуватися.

І все це – питання не тільки медичні, але й економічні та політичні. Адже від перемоги над хворобою залежить, як швидко запусниться світова економіка. Для України це є дуже важливим ще й тому, що грошей для підтримки людей у бюджеті просто немає, не варто навіть порівнювати українські компенсації з допомогою західних урядів. Та й узагалі – що буде із бюджетом на 2021 рік? Чи отримає український уряд допомогу від Міжнародного валютного фонду? Або на заваді цьому стане українська політична турбулентність?

Так, турбулентність! Якщо б мене попрохали одним словом оцінити український 2021 рік, я б назвав його роком турбулентності! Адже ми переживаємо кілька криз водночас. Нагадаю тут тільки про деякі.

Криза в процесі пошуку шляхів до відновлення територіальної цілісності України. У глухому куті фактично опинилися і «нормандський формат» – ніхто не знає, коли відбудеться нова зустріч лідерів, і формат ТКГ, який був головним трендом цього року. Так, це провина не української влади, а Кремля, де чекають на капітуляцію, а не на пошук миру. Але влада завжди переконувала, що на цей випадок у неї є свій план – і де ж він?

Криза законодавчої влади – у парламенті фактично немає більшості, президентський офіс уже розпочав пошук нових союзників у кожному важливому голосуванні – і ми не знаємо, до яких результатів цей пошук призведе, що вимагатимуть ці нові союзники за свої голоси, і чи не закінчиться справа новими достроковими парламентськими виборами.

Конституційна криза. Якраз перед Новим роком Президент своїм указом відсторонив від обов'язків судді Конституційного Суду України його голову Олександра Тупицького. Однак у самому Конституційному Суді кажуть, що Президент перевищив свої повноваження. Не можна виключати, що незабаром Конституційний Суд скасує указ Президента – і що далі?

Економічне падіння, яке, на жаль, може дедалі поглиблюватися. Тим більше, що днями входимо в новий локдаун. Й усе це, звичайно ж, викликати запитання до уряду. Так що 2021 рік цілком може стати роком його зміни. Але ж тут є важливими не нові прізвиська, а нові потреби. Що виявиться більш нагальним для суспільства – ще один Прем'єр у тіні Президента Володимира Зеленського? Або сильний Прем'єр, у тіні якого опиниться Президент? Від відповіді на це запитання залежатиме, як розвиватиметься політична ситуація в Україні найближчими роками, а не тільки у 2021-му.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Міністр соціальної політики України Марина Лазебна:

У нас є (я її так називаю) п'ятиетапна програма підвищення пенсій на 2021 р. І, звичайно, ми починаємо із січня. У нас в січні підвищується найменша пенсійна виплата для людей, яким виповнилося 65 років, але які мають повний стаж. Повний стаж для жінки визначено 30 років, а для чоловіка – 35. От для цих людей мінімальна пенсійна виплата підвищується. Наприклад, є людина з такими параметрами, у неї 2000 грн, то вона буде підвищена на 400 грн. Це буде 2 400. У кого 2100, то, значить, на 300.

Ми вже порахували, вже підготовлені всі розрахунки, всі відомості. Це 2,2 мля людей. Середній розмір підвищення, для кожного з них він буде різний, буде 350–360 грн.

Найменша буде 2400. У всіх, у кого немає до цього порогу, усі отримають підвищення. Тому січень уже буде приємним сюрпризом для цієї категорії людей.

Потім у наших планах є індексація пенсій, яка має проводитися і раніше проводилася завжди 1 березня, але у 2017 р. була прибрана ця дата. Я вважаю, що це було дуже погане рішення. Тому що у людей забрали чітку дату, коли вони чекають своїх проіндексованих пенсій. Але ми будемо намагатися і зробимо все необхідне, важливе, щоб 1 січня відбулася індексація.

Ми зараз думаємо над варіантами індексації. Тому що, по-перше, ми ще не знаємо індексу, на який буде відсоток підвищено. Але ми точно почнемо її (індексацію. – Ред.) 1 березня. І будемо наполягати на тому, щоб вона відбулася.

У січні буде затверджено бюджет Пенсійного фонду. У нас є, звичайно, кошти, закладені на програму в липні, нова програма, президентська ініціатива (...). Вона у липні почне стартувати. Ми визначимо всі параметри, критерії і підготуємо постанову про індексацію пенсій у 2021 р. Бо, до речі, найголовніше, чого чекають люди – індексацію пенсій.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Старший науковий співробітник «Атлантичної ради» (Atlantic Council) Андерс Ослунд:

Щодо майбутнього – найгіршою економічною проблемою України залишається відсутність прав власності, що і далі перешкоджає будь-яким інвестиціям. Судова реформа мала стати головним завданням уряду Зеленського у 2019 р., але з моменту звільнення попереднього Генерального прокурора в березні 2020 р. все йде у зворотному напрямі. Упродовж другої половини 2020 р. нібито корумпований Конституційний Суд безжально розібрав усю структуру антикорупційних інституцій, упроваджених із 2014 р. Президент Зеленський справедливо проти цього протестував, але досі не показав, що справді може щось зробити, щоби протистояти обурливим діям Конституційного Суду.

Недоліки верховенства права в Україні продовжують негативно впливати на всю економіку. Навесні 2020 р. український парламент ухвалив довгоочікуваний законопроект про земельну реформу, що відкрило шлях до ринку сільськогосподарської землі. Чи стане ця реформа ефективною без надійних прав власності? Багато інвесторів досі залишаються непереконаними. Натомість іноземці продовжують із радістю купувати українські облігації. Цей ентузіазм відображає високу ціну, яку Україна платить через правову невизначеність.

З початком 2021 р. макроекономічна стабільність країни здається міцною, але мало хто наважується інвестувати в Україну. Без судової реформи або збільшення інвестицій мало підстав очікувати будь-якого економічного росту понад доходи очікуваного відновлення після пандемії коронавірусу.

[\(Слово і Діло\)](#)

Представники урядів країн Євросоюзу у Брюсселі обговорювали скоординовану відповідь на спалах нового штаму коронавірусу у Великій Британії.

Політолог Петро Охотін:

Ми з тривогою спостерігаємо за ситуацією у Великій Британії довкола нового штаму коронавірусу, враховуючи, що велика кількість людей намагається полишити місто до запровадження жорсткого локдауну. Для всього світу – це новий виклик, і зараз, можливо, питання актуальності тестування й навіть вакцинації постане з новою силою. Якщо вірити інформації, яку подає британська влада, новий штам повністю потребує нових підходів, отже, треба буде переглянути й протоколи лікування, і оголошувати заново всі обмеження, і підходи до тестування.

Для України, насамперед, це може бути черговим викликом для економіки. Враховуючи наші відносини із західними партнерами, якщо такі ризики дійсно будуть високі, на нас чекає локдаун і безслідно це не пройде.

Українців у Великій Британії менше, ніж, наприклад, поляків, які там працюють, але, враховуючи те, як люди пересуваються через кордони, то ризики – великі. Однак, треба чекати лабораторних висновків та офіційної інформації авторитетних світових організацій.

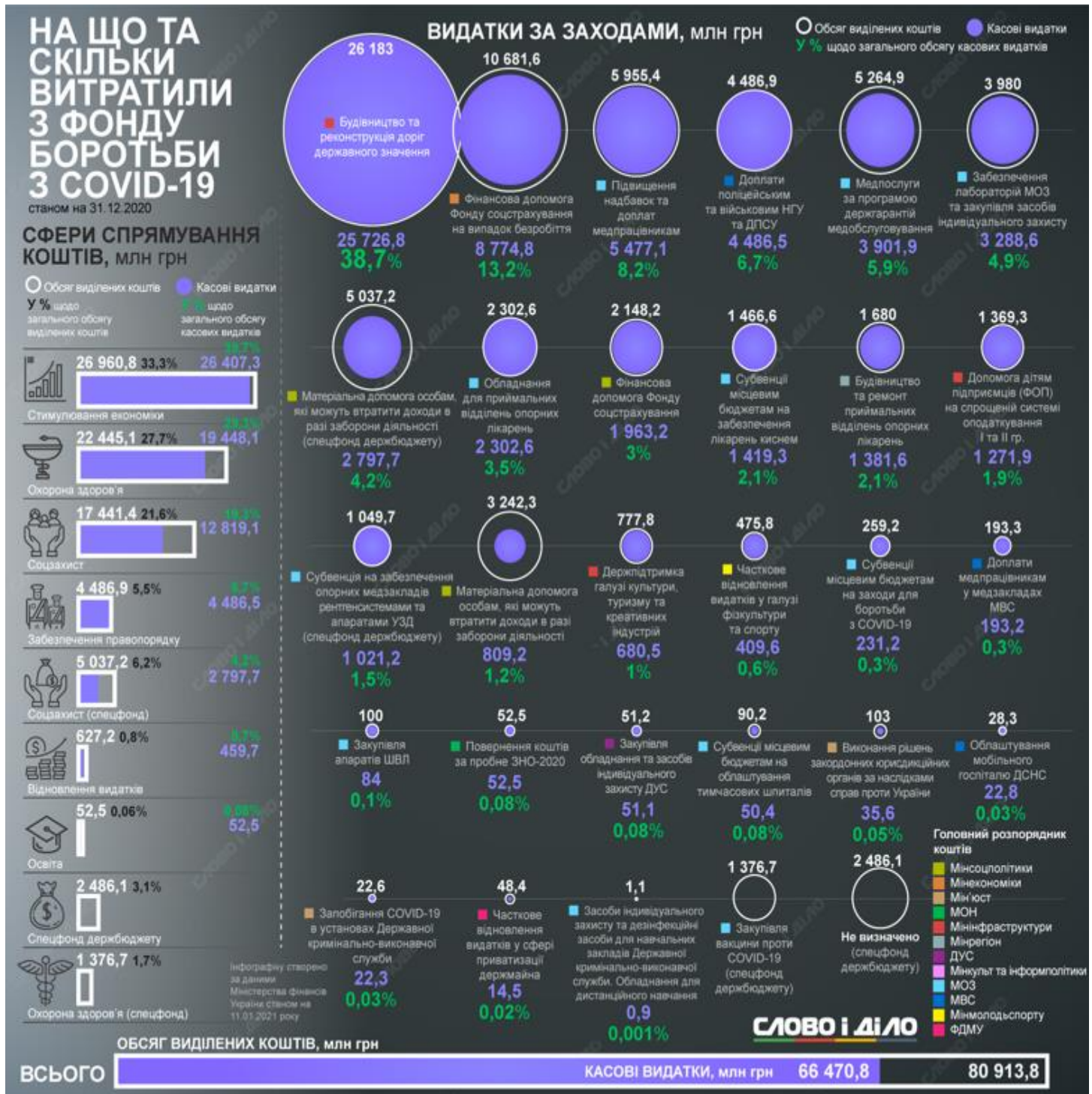
Інфографіка



(Слово і Діло)



(Слово і Діло)



(Слово і Діло)